

GROEP 3

HANDLEIDING

BLOK 1

Versie
4.1

+ PLUS PUNT

PICTOGRAMMEN WERKBOEK/ CONDITIETRaining

bedenk zelf

luister

timer

vul in / teken

kruis aan

kleur

omcirkel

teken

verbind

zet op rekenrek

compacting route

power

speed

PICTOGRAMMEN HANDLEIDING

digibord

samenwerkend leren

vertaalcirkel

drieslagmodel

handelingsmodel

hoofdfasenmodel

CONCEPT

Ceciel Borghouts
Arlette Buter
Anke Fourdraine
Anneke van Gool
Peter Harkink
Margreeth Mulder
(Spelenderwijs)
Cathe Notten

EINDREDACTIE

Mirjam Hut
Sigrid Kroon
Dorine de Kruyf
Ramon Verwijst
Anne Wichgers

AUTEURS

Jos van den Bergh
Maike den Houting
Karin Janssen
Marieke van Lierop
Sabine Lit
Martie de Pater-Sneep
Patsboem! educatief
Marijke Spoelder

BLOKLESSEN

les	leerwerkboek	toets (printbaar)	inhoud	domein/leerlijn	lesdoel
week 1					
1	X		doel 1	Oriëntatie getallen	Ongestructureerde hoeveelheden t/m 20 verkort tellen en vergelijken: • verkort tellen (les 1); • verkort tellen en vergelijken (les 2).
2	X		doel 1		
3	X		doel 2	Oriëntatie getallen	De volgorde van de getallen t/m 20 kennen: • getallen t/m 20 op de kaartjesgetallenlijn (les 3); • de buurgetallen t/m 20 (les 4).
4	X		doel 2		
5	X		herhaling Rijke Rekenvraag	Oriëntatie getallen	De doelen van de week herhalen. Oefenen met wiskundig denken.
week 2					
6	X		doel 3	Splitsen	Een splitssituatie weergeven in een abstracte tekening en met blokjes (les 6 en 7).
7	X		doel 3		
8	X		doel 4	Tijd	Kloktijden bepalen, bij hele uren: • wijzers aflezen (les 8); • wijzers plaatsen (les 9).
9	X		doel 4		
10	X		herhaling Rijke Rekenvraag	Splitsen Tijd	De doelen van de week herhalen. Oefenen met wiskundig denken.
week 3					
11	X			Meetkunde	Met behulp van de tangrampuzzel (met hulplijnen) figuren omvormen en construeren. De eigenschappen van een vierkant en de driehoek kennen.
12		X	toets		Toets over de doelen van het vorige blok.
13	X		remediëren, herhalen, verrijken	Oriëntatie getallen	De doelen van de eerste week herhalen, remediëren of verrijken.
14	X		remediëren, herhalen, verrijken	Splitsen Tijd	De doelen van de tweede week herhalen, remediëren of verrijken.
15	X		blokafsluiting	Oriëntatie getallen Splitsen Tijd	Keuze uit verschillende activiteiten om het blok af te sluiten.

CONDITIETRAINING

ORGANISATIE

De conditietraining kan voorafgaand aan of na de blokles worden gemaakt.

POWER (LES 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9)

In het onderdeel Power van de conditietraining werken de kinderen steeds zelfstandig aan de doelen van het vorige blok. Daarna worden deze doelen getoetst in de bloktoets. In dit eerste blok van groep 3 werken de kinderen in de conditietraining aan de belangrijkste stof uit groep 2, die ook aangeboden wordt in het instapblok. De toets bij dit blok gaat over die stof. Kinderen die problemen hebben met deze doelen, vragen uw speciale aandacht bij de komende blokken.

In dit blok en het volgende blok bieden we in de conditietraining nog geen Speed-opgaven aan. Het proces van automatiseren kan alleen succesvol verlopen als de kinderen *oriëntatie getallen t/m 20* beheersen. Daarom kiezen we ervoor om in deze eerste twee blokken van groep 3 extra Power-opgaven aan te bieden op dit onderwerp.

Voor kinderen die oriëntatie getallen t/m 20 al voldoende beheersen, kan de leerkracht aangeven om bij de lessen 2, 4, 7 en 9 de gegeven opgaven wel op snelheid te oefenen. Ook kunnen deze kinderen extra oefenen met de rekenspellen bij deze drempel.

les	conditietraining	domein/leerlijn	lesdoel
week 1			
1	X	Oriëntatie getallen	De getsymbolen t/m 10 en de volgorde van getallen t/m 10 oefenen.
2	X	Oriëntatie getallen	De getsymbolen t/m 10 en de volgorde van getallen t/m 10 oefenen.
3	X	Oriëntatie getallen	Kleine hoeveelheden t/m 6 in 1 keer overzien zonder te tellen.
4	X	Oriëntatie getallen	Kleine hoeveelheden t/m 6 in 1 keer overzien zonder te tellen.
week 2			
6	X	Oriëntatie getallen	Hoeveelheden t/m 10 verkort tellen door gebruik te maken van structuren.
7	X	Oriëntatie getallen	Hoeveelheden t/m 10 verkort tellen door gebruik te maken van structuren.
8	X	Tijd	Gebeurtenissen ordenen ten aanzien van de verstreken tijd.
9	X	Tijd	Gebeurtenissen ordenen ten aanzien van de verstreken tijd.

HOEKEN

Voor de hoeken vind je hieronder suggesties die aansluiten bij de doelen van het blok. Printbladen waar de kinderen mee kunnen werken, staan in het katern *Spelenderwijs rekenen* van blok 1. Je vindt dit katern bij de blokinfo.

1 Meetkundehoek

- Tangram, zie les 11
- Mozaïek, eventueel met opdrachtkaarten

2 Meethoek

- Laat een klok maken.
(Voorbeeld: *Rekenplein* – Atelier – activiteit 18)
- Laat een klokkenmemory maken.
Knip 24 kaartjes van dikker papier (afmeting ongeveer 5 cm bij 8 cm). Laat op 12 kaartjes klokken tekenen van 1 tot 12 uur, gebruik eventueel een klokkenstempel of printblad 4 met lege klokken. Laat op 12 andere kaartjes de tijden van 1 uur tot 12 uur schrijven of gebruik de lege kaartjes van printblad 5.

3 Bouw-/constructiehoek

- Laat de kinderen een plattegrond met blokjes maken van de klas of het plein. Daarna tekenen ze de plattegrond op een vel A3-papier.
(Voorbeeld: *Rekenplein* – Bouwen – activiteit 17)
- Laat met behulp van voorbeelden met constructiemateriaal werken. Bespreek eventueel een stappenplan dat de kinderen hierbij kunnen gebruiken. Kies constructiemateriaal dat past bij groep 3 (bijvoorbeeld LaQ, K'nex, Lego).

4 Atelier

- Laat de kinderen zelf experimenteren en figuren maken met het tangram. Leg de kopieerbladen van les 11 in het atelier. Geef ook de voorbeelden uit het werkboek erbij. De kinderen kiezen welke figuren ze ook echt willen opplakken.
- Laat een vouwsel maken met behulp van een vouwreeks (16 vierkantjes + schuin kruis). Geef meerdere vouwreeksen, zodat kinderen zelf kunnen kiezen welk(e) vouwsel(s) ze willen maken.
(Voorbeeld: *Rekenplein* – Atelier – activiteit 1 t/m 6)
- Laat een kunstwerk maken dat bestaat uit vormen.
(Voorbeeld: *Rekenplein* – Atelier – activiteit 13)

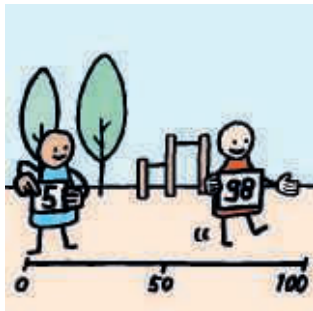
5 Rekenhoek

- Leg spellen en activiteiten voor deze hoek klaar zoals die in het katern *Spelenderwijs rekenen* van blok 1 worden beschreven bij de conditietraining.
- Laat de opdrachten bij het Rekenmeer van les 13 en 14 maken.

6 Winkel

- Richt samen met de kinderen een winkel in.
Pas het thema van de winkel eventueel aan bij een thema dat centraal staat in de klas.
Bespreek vooraf met de kinderen hoe de winkel ingericht is. Laat de kinderen vervolgens een plattegrond tekenen.
(Voorbeeld: *Rekenplein* – Bouwen – activiteit 20)

BUITEN

Aansluitend bij de doelen van het blok vind je hieronder suggesties voor activiteiten buiten (of in het speellokaal). Het bewegen zorgt ervoor dat de kinderen op een actieve manier met rekenen bezig zijn. Meer informatie vind je in het katern *Spelenderwijs rekenen*. Je vindt dit katern bij de blokinfo.

1 Moeder, moeder hoe laat is het?

Start op een vaste plek op het plein met dit tikspel, bijvoorbeeld bij een muur. Laat één kind moeder (of vader) zijn en zeg dat de andere kinderen achter haar aan mogen lopen. Zij vragen: 'Moeder, moeder, hoe laat is het?' Moeder laat op een instructieklok zien hoe laat het is, bijvoorbeeld 3 uur (alleen hele uren). Dan herhalen de kinderen de vraag en geven antwoord. Als moeder antwoordt: 'Bedtijd!' moeten de kinderen snel terugrennen naar de startplaats. Tijdens het terugrennen probeert moeder zoveel mogelijk kinderen te tikken.

2 Estafette

Maak groepjes van 4 kinderen. Elk groepje heeft een set getalkaarten van 1 t/m 10 of t/m 20. Teken voor elke groepje een startstreep en een lege getallenlijn op 10 meter afstand. De getalkaarten zijn geschud en liggen op een stapel. Bij elk groepje pakt een kind een kaartje en brengt het naar de lege getallenlijn. Het kind loopt terug, tikt een ander kind van het groepje aan, dat kind pakt het volgende kaartje en plaatst het op de lege getallenlijn, en zo door. Welk groepje heeft het eerst de getallenlijn compleet en correct?

3 Emmerbal

Maak groepjes van maximaal 6 kinderen. Ieder groepje krijgt 12 gekleurde ballen. De kinderen staan achter hun lijn. Om de beurt mogen de kinderen een bal in de emmer werpen. Als het raak is, noteren ze een punt door een streepje te zetten. Ze gaan door tot de ballen op zijn.

Laat na de eerste ronde zien dat je de streepjes makkelijk kunt tellen als je steeds groepjes van 5 maakt met turven. De eerste 4 punten met streepjes naast elkaar, het vijfde punt met een streep erdoorheen. Daarna herhaalt zich dit.

Laat een nieuwe ronde spelen en laat de score bijhouden door middel van turven. Stel tussentijds vragen. *Hoeveel punten heeft jullie groepje? Waar kan ik dat zien? Hoe kun je dit handig tellen? Kun je nu snel zien wie de meeste/minste punten heeft?*

Welk groepje heeft meer/minder punten dan jullie groepje?

Herhaal het spel een aantal keer.

Bekijk in *Rekenplein – Buiten – activiteit 1* de interventies.

WARMING-UP

10

- Onderwerp: tellen met sprongen van 2 en 5
- 1 Maak tweetallen. Tel met sprongen van 2. De een begint met 0, de ander zegt 2. Dan is de een weer. Tel t/m 20. Kun je samen verder tellen? Ga dan door.
  - 2 Wissel. Tel vanaf 1 met sprongen van 2.
  - 3 Wissel. Tel vanaf 0 met sprongen van 5.
  - 4 Bespreek kort na of alles is gelukt.

GELEIDE INSTRUCTIE

10

- 1 Bekijk samen het doel.
- 2 Geef veel beurten voordat je een antwoord bevestigt, zodat iedereen betrokken blijft. Geef bij elke vraag denktijd. Maak tweetallen. Waarvan is er evenveel? Maak groepjes bij het tellen. Hoeveel? (15 vissen en vingers, 10 stippen en bloemen, 8 bijen en vlinders) Hoe heb je geteld? (tellen met groepjes) Hoe tel je bij de bijen? (met sprongen van 2) En bij de vissen? (met sprongen van 5) Wie heeft geteld met sprongen van 2 of 5? Laat maar horen.
- 3 Steek 5 vingers op. Wijs een kind aan. Laat ook 5 zien. Tel verder: 10. En jij, 15. En jij, 20. We tellen: 5, 10, 15, 20. (Wijs steeds een hand van een kind aan.)
- 4 Hoeveel kinderen zitten in onze groep? Ik zet voor elk kind een streepje. Laat merken dat dit niet handig is, want je moet elk streepje opnieuw tellen.
- 5 Ik weet een handige manier van tellen: turven. We maken met streepjes (turfjes) groepjes van 5. Noem een naam en zet voor elk geteld kind een turfje. Tel hardop mee. Streep de 4 turfjes met het 5e turfje schuin door. Dit maakt het groepje van 5 vol. Noteer 5 eronder. Tel samen hardop met groepjes van 5 en dan de losse, zoals 5, 10, 15, 20, 21, 22. Help bij het tellen boven 20.

DENKVRAAG

Als er 3 zakjes met 5 stroopwafels en 2 losse stroopwafels zijn, hoeveel stroopwafels zijn er dan? (17)

OPGAVE 1

- 1 Hoeveel ballen zijn er? Kijk of je een aantal in een keer ziet. Tel dan door. Tel niet 1 voor 1. Turf de groepjes. Welk getal hoort erbij? Trek lijnen.
- 2 Laat de opgave zelfstandig maken en observeer. Hoe heb je geteld?
- 3 Bespreek kort de opdracht met de ballen na. Welke groepjes heb je gemaakt? (groepjes van 5) En vanaf welk getal kon je doortellen? (10)

Lesdoel

Materialen

Oriëntatie getallen

- Ongestructureerde hoeveelheden t/m 20 verkort tellen en vergelijken:
- verkort tellen (les 1);
- verkort tellen en vergelijken (les 2).

- leerwerkboek blz. 4-5
- antwoordenboek blz. 4-5
- conditietraining blz. 4-5
- draaiboek
- verlengde instructie: 2 dobbelstenen

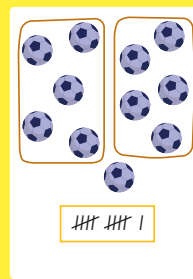
BLOK 1

LES 1

DOEL 1

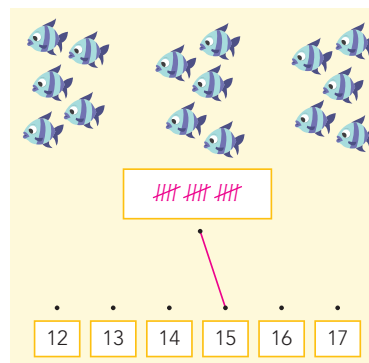
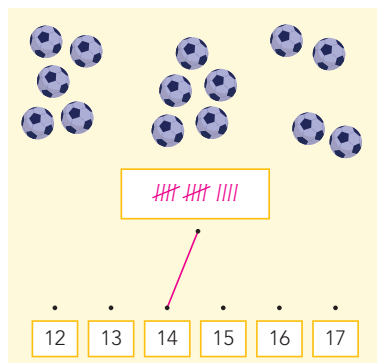
- je leert hoeveelheden tot en met 20 verkort tellen.

HULP

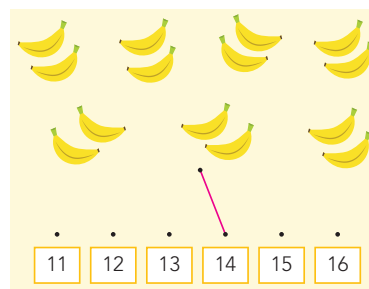
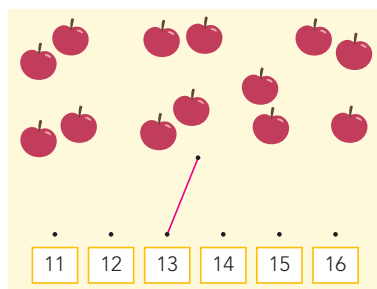
1

hoeveel?

2

hoeveel?

OBSERVATIE

- Kan het kind ongestructureerde hoeveelheden t/m 20 verkort tellen? (Door middel van tellen in groepjes van 2 of 5 en doortellen?)
- Kan het kind een hoeveelheid t/m 20 weergeven met turfstreepjes?

Lessuggesties

- Vervang opgave 3 en 4 door de activiteit 'in tweetallen ontbrekende getallen noemen'.

Conditietraining

- Rondje Rekenspel (tot 20): Straatje, Op een rij, Hebbes, Catch
- Drempelspellen 0: Alle Tien gezien, Jeppen (diverse varianten)

OPGAVE 2

- 1 Laat opgave 2 zelfstandig maken en observeer.
- 2 Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

ZELFSTANDIG WERKEN

15

- 1 Benoem wie verlengde instructie volgt.
- 2 Licht de opgaven kort toe. Bij de opgaven is heel helder structuur aangebracht. Het is de bedoeling dat het kind daar gebruik van maakt. Maak evenveel bij opgave 5, teken erbij of streep weg.
- 3 Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- 4 Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- 1 Laat 2 dobbelstenen zien. *Op de eerste staan 5 stippen en op de tweede 2 stippen. Hoeveel stippen zie je?* Observeer of het kind doortelt vanaf de 5. Dit moet eerst goed gaan voordat je verder gaat.
- 2 Geef het kind 8 fiches. *Tel de fiches.* Observeer hoe het kind telt: maakt het gebruik van een structuur? Maakt het groepjes? Telt het de fiches nog 1 voor 1 en legt het deze opzij? *Hoeveel fiches tel je?* (8)
- 3 Leg 12 fiches op tafel maar breng nu zelf structuur aan: 2 groepjes van 5 en een groepje van 2. *Hoeveel fiches liggen er nu?* Maakt het kind gebruik van de aangeboden structuur?
- 4 Herhaal met 15 fiches.
- 5 Maak tweetallen. Laat diverse items in de klas tellen door te turven op papier. *Zijn er groepjes van 5 gemaakt? Hoe zie je dat? Tel samen de voorwerpen met sprongen van 5 en dan de losse. Er zijn dus (bijvoorbeeld) 5, 10, 11, 12, 13 bekers.*
- 6 Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE

05

- 1 *Bedenk wat je nu weet over turven. Bespreek het daarna in tweetallen. Inventariseer een aantal antwoorden en bespreek deze klassikaal.*

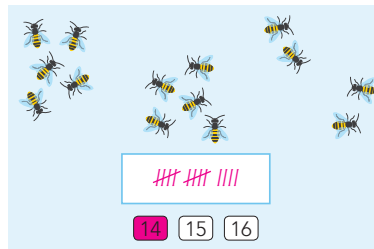
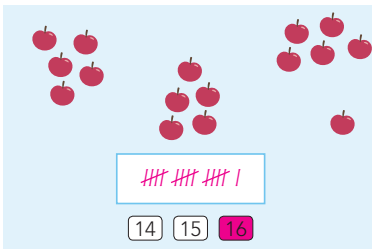
CONDITIETRaining

20

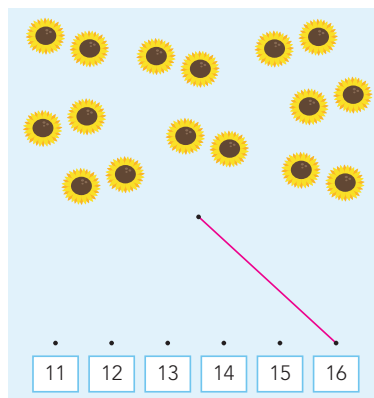
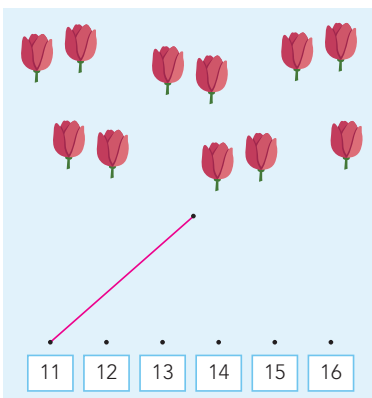
Doel: instapblok, doel 1.

Het kind oefent met de getalsymbolen t/m 10 en oefent de volgorde van getallen t/m 10.

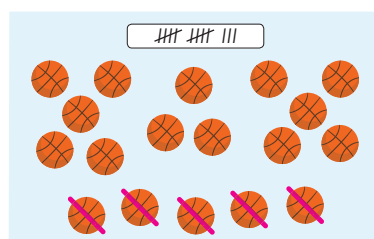
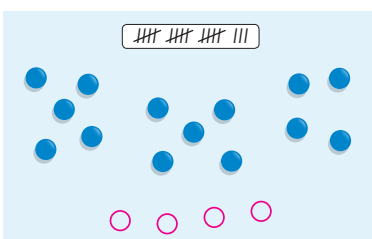
3 hoeveel?

4 hoeveel?

5 maak evenveel.

GELEIDE INSTRUCTIE

10

- 1 Bekijk samen het doel.
- 2 *In deze les gaan we ongestructureerde hoeveelheden verkort tellen en vergelijken.*
- 3 *Je ziet aan beide kanten een aantal fiches. Aan welke kant zie je meer fiches? (rechts) Hoe weet je dat? (Dat zie je zo. Of links 5, rechts doortellen vanaf 5; 6, 7.)*

DENKVRAAG

Je begint bij 0 en telt in groepjes van 5 t/m 20. Op welke getallen kun je niet uitkomen? (1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19)

OPGAVE 1

- 1 *Kijk naar de plaatjes. Hoeveel groene vissen zijn er? (10) Hoe weet je snel hoeveel vissen er zijn? (handig is om de structuur te gebruiken: groepjes van 5) Zijn er meer groene of meer oranje vissen? (meer groene) Hoe weet je dat? (Bij allebei zie je een groepje van 5, bij de groene nog zo'n groepje, bij de oranje nog maar 1.) Dan zet je bij het hokje onder de groene vissen een kruisje.*
- 2 *Kijk naar de bloemen. Zijn er meer rode of meer gele bloemen? (meer gele) Hoe weet je dat? (Dat zie je zo. Of: rood: tellen in sprongen van 2: 4 bloemen. Geel: doortellen vanaf 5: 9 bloemen.) Dan zet je onder de gele bloemen een kruisje. Laat de opgave over de bloemen zelfstandig maken.*
- 3 *Als je het niet meer weet, kijk dan naar de Hulp.*

OPGAVE 2

- 1 *Hoeveel vazen zie je op het plaatje? (11) Hoe kun je ze handig tellen? (cirkel zetten om groepjes van 5) Ja, dan heb je 2 groepjes van 5 en nog 1 vaas. De bloemen gaan in de vazen. In elke vaas 1 bloem. Zoek uit of je genoeg vazen hebt voor de gele bloemen. Geef kort denktijd. Schrijf op je wisbordje ja of nee.*
- 2 *Bespreek kort na. Hoe kom je daarachter? (Ook bij de gele bloemen cirkels zetten om 5 bloemen.) Hoeveel groepjes van 5 zie je bij de gele bloemen? (3) En bij de vazen? (2) Dus zijn er genoeg vazen voor de gele bloemen? (nee)*
- 3 *Laat de opgave zelfstandig afmaken en observeer. Observeer ook of het kind zelf structuur aanbrengt. Bespreek eventueel na.*
- 4 *Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.*

Lesdoel

Materialen

Oriëntatie getallen

- Ongestructureerde hoeveelheden t/m 20 verkort tellen en vergelijken:
- verkort tellen (les 1);
- verkort tellen en vergelijken (les 2).

• leerwerkboek blz. 6-7

• antwoordenboek blz. 6-7

• conditietraining blz. 6-7

• draaiboek

Extra

- willekeurige hoeveelheden potloden en gummen
- 17 gele en 15 rode fiches

BLOK 1

LES 2

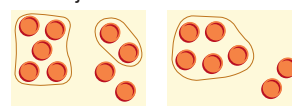
DOEL 1

- je leert hoeveelheden tot en met 20 verkort tellen en vergelijken.

HULP

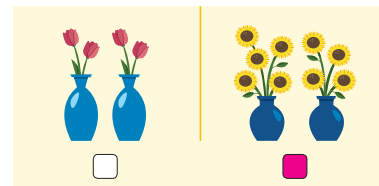
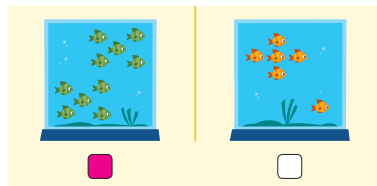
waar zijn er meer?

1

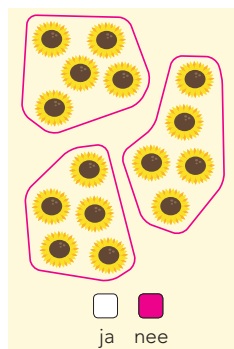
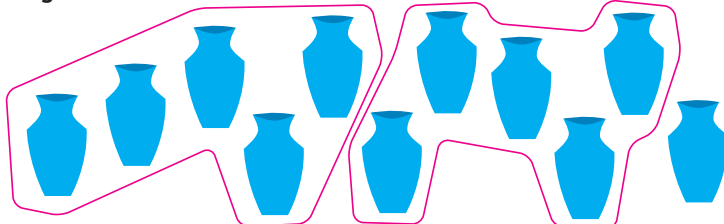
waarvan zijn er meer?

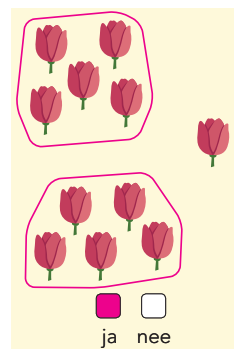
2

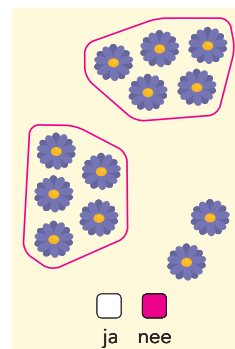
genoeg vazen?

ja nee

ja nee

ja nee

OBSERVATIE

- Kan het kind ongestructureerde hoeveelheden t/m 20 verkort tellen (door middel van tellen in groepjes van 2 of 5 en doortellen)?
- Kan het kind ongestructureerde hoeveelheden t/m 20 vergelijken?

Lessuggesties

- Vervang opgave 3 en 4 door de activiteit 'in tweetallen ontbrekende getallen noemen'.
- Vervang de reflectie door de activiteit 'Welk getal is het grootst/kleinst?'.

Conditietraining

- Rondje Rekenspel (tot 20): Straatje, Op een rij, Hebbes, Catch
- Drempelspellen 0: Alle Tien gezien, Jeppen (diverse varianten)

ZELFSTANDIG WERKEN

- 1 Benoem wie verlengde instructie volgt.
- 2 Licht de opgaven kort toe. *Maak bij opgave 3 weer groepjes en zet een kruisje onder het goede antwoord. Bij opgave 5 is de vraag hoeveel er rechts van de lijn meer of minder zijn dan links van de lijn.*
- 3 Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- 4 Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- 1 Licht het probleem bij het tellen met sprongen van 2? Oefen dan het tellen met sprongen van 2 eerst mondeling. Geef het startgetal aan: 2. Laat 2 verder tellen. 2: 3-4, 5-6, 7-8, enzovoort. Oefen zo ook het terugtellen. Begin met verschillende startgetallen, ook oneven.
- 2 Laat hoeveelheden van willekeurige voorwerpen (potloden, gummen, fiches) tellen. Zorg ervoor dat de te tellen voorwerpen in groepjes van 2 of 5 zijn ingedeeld, en dat het allemaal dezelfde voorwerpen zijn (allemaal potloden of allemaal gummen). Stimuleer het kind gebruik te maken van de groepjes: doortellen en niet 1 voor 1 tellen.
- 3 Leg 12 gele en 15 rode fiches op tafel. *Liggen er meer gele of meer rode fiches op tafel? Hoe kom je daarachter?* Bespreek na. *We kunnen ze onder elkaar leggen op een rij, doe maar, dan kun je het zo zien. We kunnen het ook sneller doen, door groepjes te maken, bijvoorbeeld groepjes van 5, doe maar. Dan zie je het ook zo. Bij de gele 2 groepjes van 5 en nog wat over en bij de rode 3 groepjes van 5! Dus meer rode fiches. Je kunt ook de gele met groepjes tellen, bijvoorbeeld groepjes van 2, doe maar. Hoeveel? (12) En daarna de rode op dezelfde manier, hoeveel? (15) En dan vergelijken. Wat is meer, 12 of 15? Dan weet je het ook.*
- 4 Doe op dezelfde manier nog een keer een vergelijking met 17 gele en 14 rode fiches.
- 5 Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE

05

- 1 Hoe kun je snel een hoeveelheid met elkaar vergelijken? (groepjes maken, doortellen en dan vergelijken)

CONDITIETRaining

20

Doel: instapblok, doel 1.

Het kind oefent met de getalsymbolen t/m 10 en oefent de volgorde van getallen t/m 10.

3 waarvan zijn er meer?

4 genoeg rietjes?

ja nee

5 hoeveel meer? hoeveel minder?

1 2 3

WARMING-UP

10

Onderwerp: oefenen van de telrij t/m 20

- 1 Maak tweetallen. Ik noem een getal. Jullie tellen samen verder, zover als je kunt. Je stopt als ik mijn hand in de lucht steek. Doe dit 3 keer. Geef steeds kort de tijd. Het gaat om kleine stukjes telrij. Laat steeds starten vanaf een ander getal. Loop rond en luister. Laat ook terugtellen vanaf een willekeurig getal.

GELEIDE INSTRUCTIE

10

- 1 Bekijk samen het doel.
- 2 De kaartjesgetallenlijn t/m 10 heb je al eerder gehad. Nu zijn er kaartjes bijgekomen.
- 3 Geef veel beurten voordat je een antwoord bevestigt, zodat iedereen betrokken blijft. Geef denktijd. Wijs aan. Wat is het kleinste getal? (0) Wat is het grootste getal? (20) Welk getal staat voor 20? (19) Welke getallen staan tussen 10 en 20? (11 t/m 19) Tussen 8 en 12? (9, 10, 11) Tussen 4 en 8? (5, 6, 7) Tussen 14 en 18? (15, 16, 17)
- 4 Doe je ogen dicht. Ik haal 1 kaartje weg. Kijk maar. Welk kaartje is weg?
- 5 Hoe oud ben je nu? Laat zien met je vingers. Waar zie je dit getal op de getallenlijn? Hoeveel jaar word je als je jarig bent? Hoeveel jaar was je hiervoor? Laat steeds het getal aanwijzen op de getallenlijn.

DENKVRAAG

Maak het rijtje af: 1-3-5-? Wat zijn de volgende 2 getallen? (7-9) Bedenk ook zo'n rijtje. (bijvoorbeeld 2-4-6-8)

OPGAVE 1

- 1 Welk getal staat op deze kaartjesgetallenlijn vooraan? (5) En achteraan? (15) De getallen eronder moeten op hun plaats. Wijs de plaats van 7 aan. Welk getal komt hier? Tel hardop en wijs bij: 5, 6, 7. Waar is getalkaartje 7? Maak 7 vast met een lijn. Ga zo verder. Als je het niet meer weet, kijk dan op de kaartjesgetallenlijn bij de Hulp.
- 2 Laat de opgave zelfstandig afmaken en observeer.

OPGAVE 2

- 1 Laat opgave 2 zelfstandig maken en observeer. Je mag op de kaartjesgetallenlijn bij de Hulp kijken.
- 2 Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

Lesdoel

Materialen

Oriëntatie getallen

De volgorde van de getallen t/m 20 kennen:

- getallen t/m 20 op de kaartjesgetallenlijn (les 3);
- de buurgetallen t/m 20 (les 4).

• leerwerkboek blz. 8-9

• antwoordenboek blz. 8-9

• conditietraining blz. 8-9

• draaiboek

Extra

- klassikale kaartjesgetallenlijn, 0-20 zichtbaar (evt. op digibord)
- verlengde instructie: getalkaartjes 0-20 (printblad) (per tweetal)

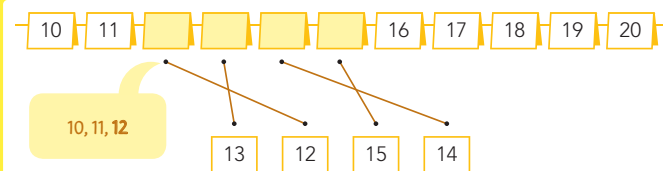
BLOK 1

LES 3

DOEL 2

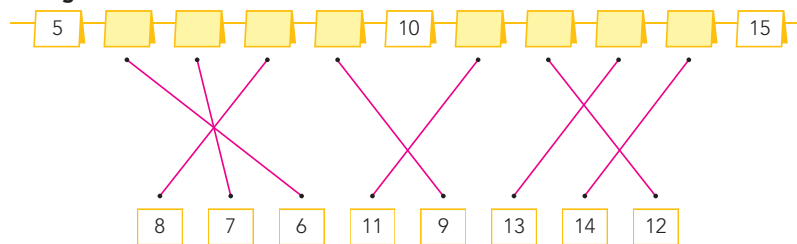
• je leert de volgorde van de getallen tot en met 20 op de kaartjesgetallenlijn.

HULP

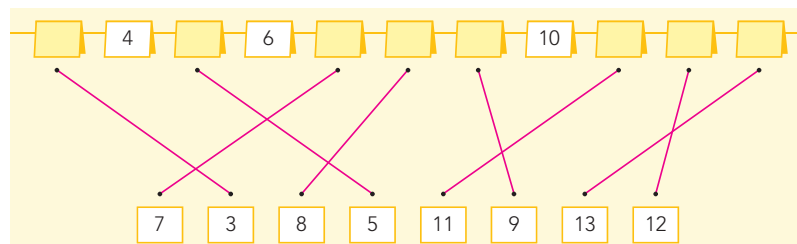
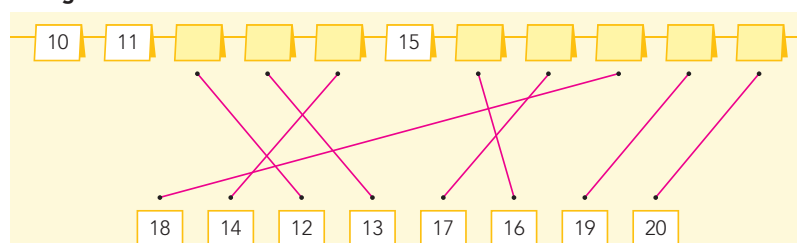
1

welk getal?

2

welk getal?

OBSERVATIE

Kan het kind getallen t/m 20 op de goede volgorde zetten?

Lessuggesties

- Vervang opgave 4 door de activiteit 'getal met de ogen dicht'.

Conditietraining

- Memory

ZELFSTANDIG WERKEN

- 1 Benoem wie verlengde instructie volgt.
- 2 Licht de opgaven kort toe.
- 3 Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- 4 Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- 1 Zeg in tweetallen de telrij van 0 t/m 20 op. Zeg om de beurt een getal. Klaar? Dan begint de ander. Observeer. Als de een het niet meer weet, mag de ander helpen. Maak tweetallen.
- 2 Leg de getalkaartjes 0 t/m 8 in een rij. Leg de rest door elkaar open neer. Zet iedereen aan 1 zijde. We gaan samen getallen op volgorde leggen. Lees hardop wat er ligt: 0 ... 8. Welk getal komt daarna? Tel hardop: 0 ... 8, 9. Wie ziet het getalkaartje 9? Overleg samen. Pak het en leg het op de goede plek. Lees hardop wat er ligt: 0 ... 9. Welk getal komt na 9? Maak de rij zo compleet. Laat steeds de getallen in de rij hardop zeggen.
- 3 Bespreek opgave 2 na met de Hulp. Werk samen. Tel steeds door. Observeer of het goed wordt uitgevoerd. Verbeter zo nodig.
- 4 Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE

05

- 1 Kies een getal tussen 0 en 20. Bijvoorbeeld 7. Loop door de klas. Bij 'stop' maak je een tweetal en noem je je getal. De ander zegt welk getal erna komt. Loop dan verder tot ik weer stop zeg. Maak een nieuw tweetal.

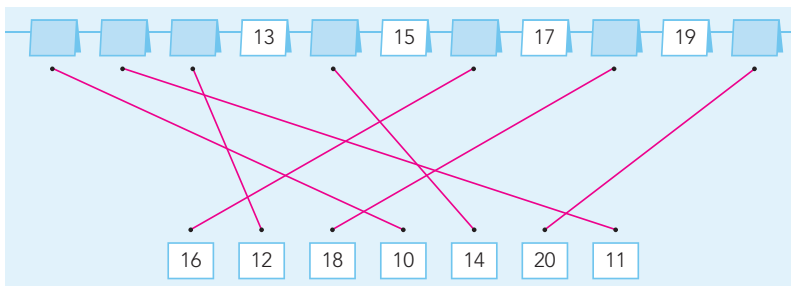
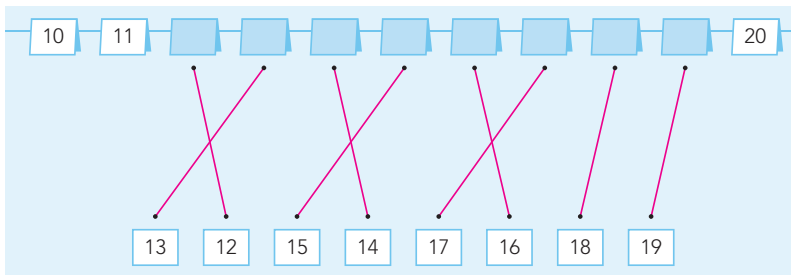
CONDITIETRAINING

20

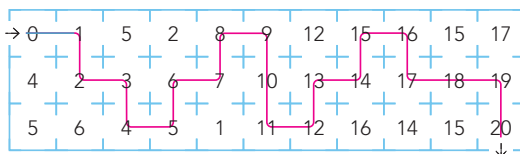
Doel: instapblok, doel 2.

Het kind oefent kleine hoeveelheden t/m 6 in 1 keer overzien zonder te tellen.

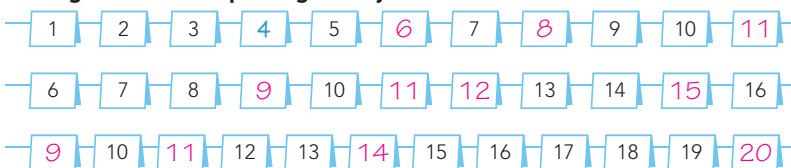
3

welk getal?

4

0 - 1 - ...

5

welke getallen horen op de lege kaartjes?

GELEIDE INSTRUCTIE

10

- 1 Bekijk samen het doel.
- 2 Geef veel beurten voordat je het antwoord bevestigt, zo blijft iedereen betrokken. Geef denktijd. Wijs naar de klassikale kaartjesgetallenlijn. 4, 6, 10, 12, 14 en 16 zijn omgedraaid en dus niet zichtbaar. *Wie weet wat een buurgetal is?* (een getal dat naast het getal op de kaartjesgetallenlijn hangt: het is 1 meer of 1 minder) *Elk getal heeft 2 buurgetallen, aan elke kant 1. Kijk op de kaartjesgetallenlijn. Wat zijn de buurgetallen van 5?* Wijs de kaartjes van 4 en 6 aan. *Welke kaartjes hangen er naast 5?* (4 en 6) *Schrijf maar op je wisbordje. Draai de kaartjes om en controleer. 4 hangt voor 5 en 6 erna. Wat zijn de burens van 11?* *Schrijf maar op je wisbordje. (10 en 12) Draai de kaartjes om en controleer. Wat zijn de burens van 15?* (14 en 16) *Schrijf maar op je wisbordje. Draai de kaartjes om en controleer.*
- 3 Wijs 16 aan. *Welk getal is dit?* (16) *Dat hebben we net gevonden. Als je een paar getallen weet, kun je de rest uitzoeken met handige buurgetallen.* De kinderen moeten dus door- of terugtellen. *Als je het niet meer weet, kijk dan naar de Hulp.*

DENKVRAAG

Wat vind jij nog een moeilijk getal? Wat zijn de buurgetallen van dit getal?

OPGAVE 1

- 1 Doe hetzelfde in je leerwerkboek. Je ziet steeds een deel van de kaartjesgetallenlijn. Je ziet 10. Wat zijn de buurgetallen van 10? (9 en 11) Die maak je vast op de goede plaats aan de kaartjesgetallenlijn.
- 2 Laat de andere 2 sommen zelfstandig maken en observeer. Bespreek klassikaal na.

OPGAVE 2

- 1 Je ziet 2 getallen naast elkaar. Zoek de burens. Trek een lijn tussen het getal en het kaartje. Laat opgave 2 zelfstandig maken en observeer.
- 2 Draai voor het zelfstandig werken alle getalkaartjes op de kaartjesgetallenlijn weer om, behalve 0-10-15-20.

Lesdoel

Materialen

Oriëntatie getallen

De volgorde van de getallen t/m 20 kennen:

- getallen t/m 20 op de kaartjesgetallenlijn (les 3);
- de buurgetallen t/m 20 (les 4).

Rekenwoordenschat

- het buurgetal

- leerwerkboek blz. 10-11
- antwoordenboek blz. 10-11
- conditietraining blz. 10-11
- draaiboek

Extra

- instructie: klassikale kaartjesgetallenlijn 0-20 (evt. in digibordsoftware), 4, 6, 10, 12, 14 en 16 omgedraaid (niet zichtbaar)
- verlengde instructie: getalkaartjes 10-20 (printblad) (per tweetal)

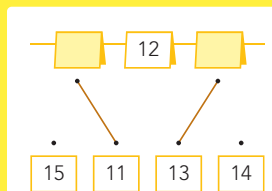
BLOK 1

LES 4

DOEL 2

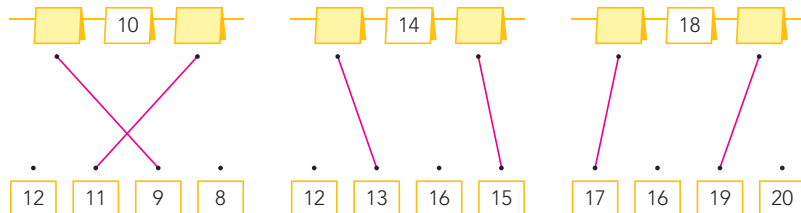
- je leert de buurgetallen van getallen tot en met 20 op de kaartjesgetallenlijn.

HULP

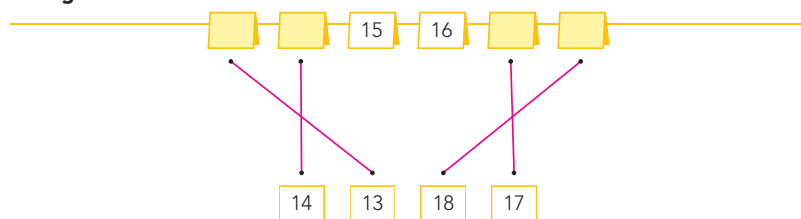
1

welk getal?

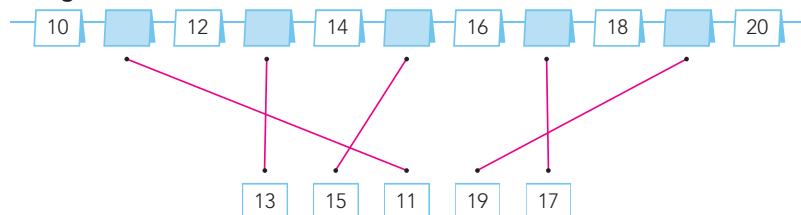
2

welk getal?

3

welk getal?

OBSERVATIE

Kan het kind buurgetallen t/m 20 noemen?

Lessuggesties

- Geleide instructie: gebruik stapgetallen voor de activiteit 'Wie is mijn buurman?'

Conditietraining

- Overige spellen: Slag je slag!

ZELFSTANDIG WERKEN

- 1 Benoem wie verlengde instructie volgt.
- 2 Licht de opgaven kort toe. Bij opgave 5 zet je de ontbrekende getallen op de lege kaartjes.
- 3 Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- 4 Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- 1 Leg de getalkaartjes 10 t/m 20 op een rij. Wijs kaartje 15 aan. Wie weet nog wat een buurgetal is? Leg zo nodig nog een keer uit. Het is een getal dat voor of na een getal komt: 1 meer of 1 minder. Wat zijn de burens van 15? Wijs aan en zeg hardop: 14 en 16. 14 ligt voor 15 en 16 ligt erna. Kijk naar de getallen. Wat zijn burens van 18? (17 en 19) Herhaal dit met een aantal getallen.
- 2 Maak tweetallen. Draai de kaartjes 12, 14, 17 en 19 om. Wijs 14 aan. Welk getal is dit? Overleg samen. Hoe weet je het antwoord? (13 en 15 zijn buurgetallen) Controleer door het kaartje om te draaien. Doe hetzelfde met de andere getallen.
- 3 Leg alle kaartjes weer met het getal naar boven. Laat in tweetallen werken. Schrijf een getal op en vraag wat de buurgetallen zijn. Kun je het zonder naar de kaartjes te kijken? Als het niet lukt, mag je kijken.
- 4 Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE

05

- 1 Loop door de klas. Als ik stop zeg, maak je een tweetal. De een noemt een getal, de ander noemt de 2 buurgetallen. Bijvoorbeeld: de een noemt 5 en de ander zegt: de buurgetallen van 5 zijn 4 en 6. Ga samen na of het klopt. Daarna loop je weer verder tot ik weer stop zeg. Dan maak je een ander tweetal.

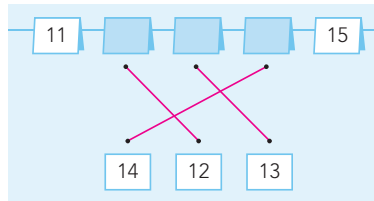
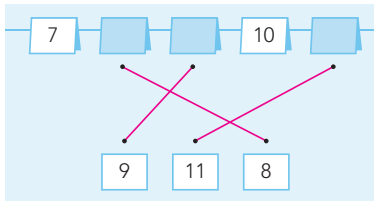
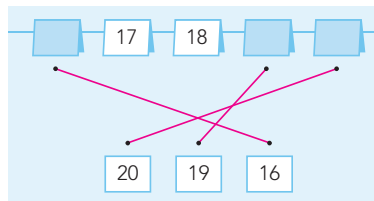
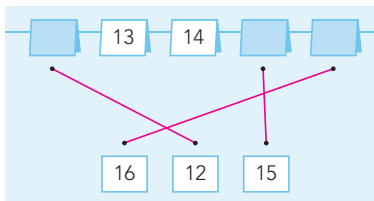
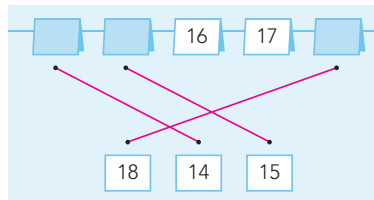
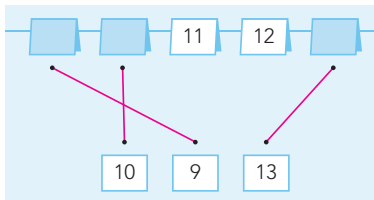
CONDITIETRaining

20

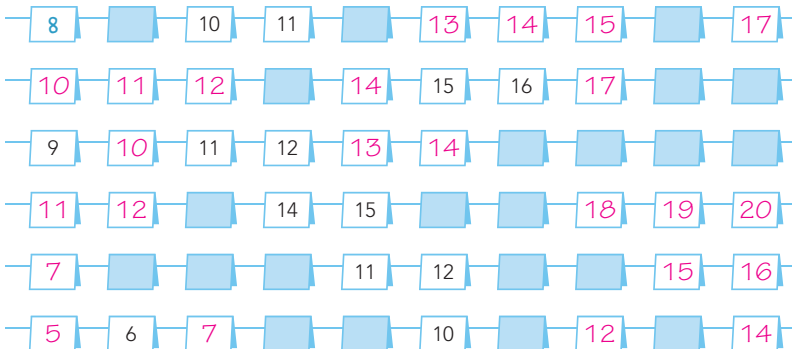
Doel: instapblok, doel 2.

Het kind oefent kleine hoeveelheden t/m 6 in 1 keer overzien zonder te tellen.

4

welk getal?

5

welke getallen horen op de lege kaartjes?

INHOUD

In deze herhalingsles tonen de kinderen per doel wat ze zonder begeleiding kunnen. Ze werken zelfstandig aan opgaven bij doel 1 (linkerbladzijde) en doel 2 (rechterbladzijde). Opgaven die ze niet begrijpen, slaan ze over. De eerste opgave op beide pagina's is meestal een transferopgave, waarin ze laten zien of ze het doel beheersen in een andere werkvorm of context.

De Rijke Rekenvraag kan aan het begin of eind van de les worden ingezet. De kinderen werken in tweetallen aan deze vraag.

RIJKE REKENVRAAG

20

- 1 Neem in gedachten iets in het klaslokaal dat precies 1 is (bijvoorbeeld 1 klok of 1 plant). Ik zie, ik zie wat jij niet ziet en het is precies 1. Wat zie ik? Laat de kinderen voorbeelden noemen. Spoor ze aan om nog meer antwoorden te geven: Ja, dat is ook precies 1, maar ik heb iets anders gezien. Concludeer samen dat op deze rekenvraag veel goede antwoorden te bedenken zijn. Denk nu na over de volgende rekenvraag: 'Ik zie, ik zie wat jij niet ziet en het is precies 2.' Zoek zoveel mogelijk antwoorden.
- 2 Tip: Zijn er echt precies 2?
Uitdaging: Zoek dingen met precies 3.
- 3 Observeer en selecteer enkele vondsten die er uitspringen voor de nabespreking.
- 4 Bespreek de opmerkelijke vondsten. Laat tweetallen uitleggen waarom het precies 2 is. Zijn andere kinderen het daarmee eens? Welk tweetal heeft ook het cijfer 2 als antwoord bedacht?

Lesdoelen

Materialen

Oriëntatie getallen

- Doel 1: ongestructureerde hoeveelheden t/m 20 verkort tellen en vergelijken.
- Doel 2: de volgorde van de getallen t/m 20 op de kaartjesgetallenlijn en de buurgetallen t/m 20 kennen.

- leerwerkboek blz. 12-13
- antwoordenboek blz. 12-13
- draaiboek

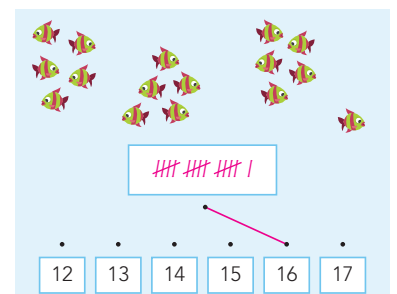
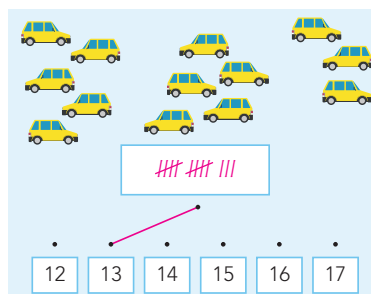
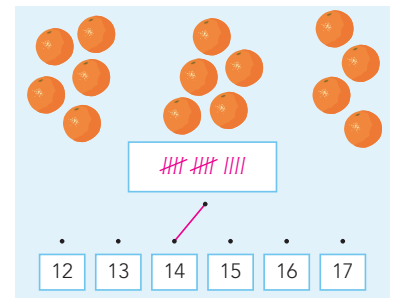
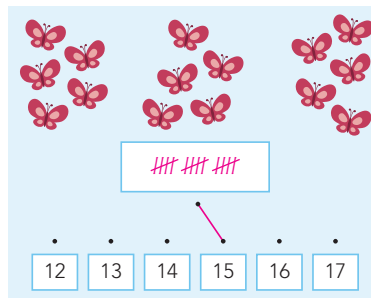
BLOK 1

LES 5

DOEL 1

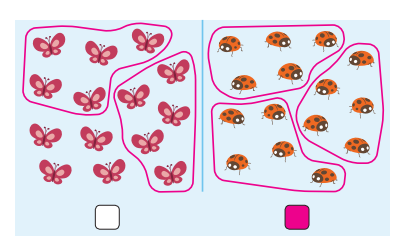
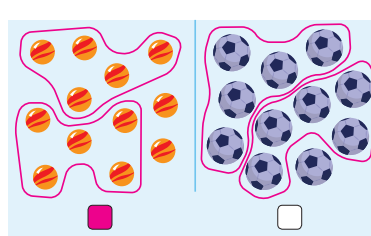
1

hoeveel?

2

waarvan zijn er meer?

TUSSENSTAND

OBSERVATIE

Maak het observatieformulier in het draaiboek compleet. Richt je vooral op de kinderen die in de afgelopen week zijn opgevallen, of van wie je nog onvoldoende informatie hebt.

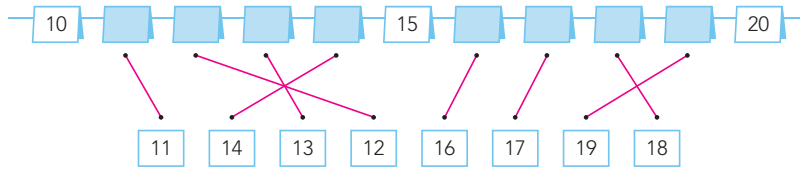
Activiteiten op groepsniveau

- Doel 1: Geheim getal, Raad het getal
- Doel 2: Getallenraadsels, Buurman, sta op

DOEL 2

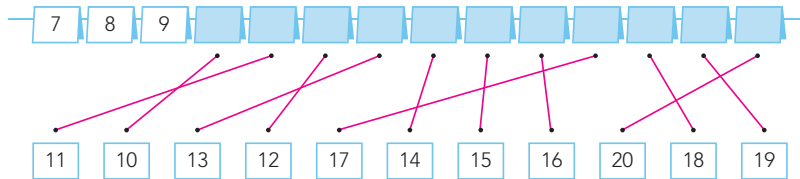
1

welk getal?

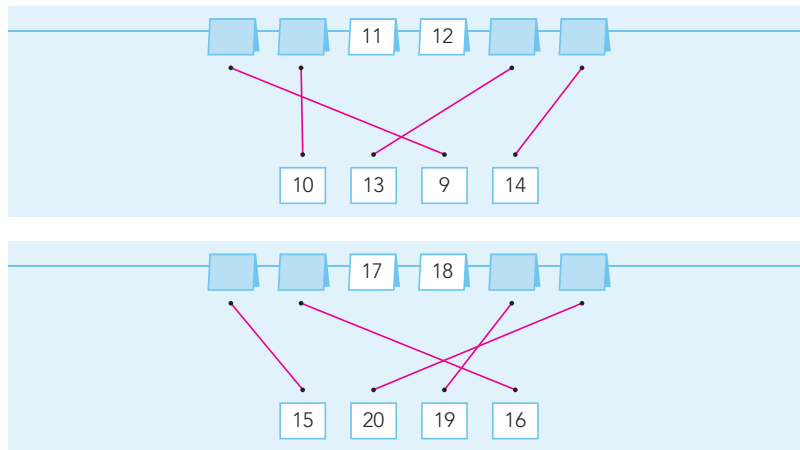
2

welk getal?

3

welk getal?

TUSSENSTAND

ZELFSTANDIG WERKEN

30

- 1 Vandaag kijken we of je al kunt wat je deze week hebt geleerd. Lees de doelen voor.
- 2 Maak zelfstandig de opgaven. Snap je een opgave niet, begin dan aan de volgende. Alle opgaven heb je al een keer geoefend, er is niets nieuws.
- 3 Heb je aan het eind nog tijd over, kijk dan of je de sommen die je hebt overgeslagen nu wel weet.
- 4 Je mag 15 minuten aan een bladzijde werken. Daarna begin je aan de volgende bladzijde. Als je eerder klaar bent, mag je meteen door.
- 5 Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.
- 6 Zet de timer.

REFLECTIE

10

- 1 Kijk de opgaven zelf of klassikaal na. Als je een opgave helemaal goed hebt gemaakt, mag je het bolletje voor de opgave kleuren.
- 2 Wijs naar de opgaven op de linkerbladzijde (doel 1). Kun je hoeveelheden tot en met 20 tellen en vergelijken? Laat de kinderen met hun duim aangeven of het goed, nog niet zo goed of niet goed gaat.
- 3 Doe hetzelfde met de rechterbladzijde (doel 2). Weet je de plaats van de getallen tot en met 20 op de kaartjesgetallenlijn?

VERVOLG

Bepaal aan de hand van het observatieformulier in het draaiboek en de resultaten van les 5 wat de kinderen in les 13 doen: remediëren, herhalen of verrijken (Rekenmeer).

WARMING-UP

10

Onderwerp: in 1 keer kleine hoeveelheden overzien zonder te tellen

- 1 Maak tweetallen. De een doet zijn ogen dicht. De ander legt 3, 4, 5 of 6 blokjes op tafel en zegt wanneer hij klaar is. Dan doe je de ogen weer open en probeer je in 1 keer te zeggen hoeveel blokjes er op tafel liggen, zonder te tellen.

- 2 Wissel na 2 beurten van rol.

GELEIDE INSTRUCTIE

10

- 1 Bekijk samen het doel.
- 2 Maak tweetallen. Start met een splitsverhaal, bijvoorbeeld: *Er zijn 6 potloden, 4 liggen in de doos, de rest ligt ernaast. Hoeveel potloden liggen naast de doos? Laat elk tweetal dit uitspelen met potloden, het tekenen met rondjes en neerleggen met blokjes.*
- 3 Bespreek na. Start met een goede tekening op het bord en de potloden en blokjes al goed liggend op tafel. *Er zijn 6 potloden, waar zie ik die bij de echte potloden? En in de tekening? En bij de blokjes? Laat steeds aanwijzen. Je ziet: elk blokje stelt een potlood voor. We hebben er 6. 4 potloden liggen in de doos en de rest ligt ernaast. Waar zie ik dat bij de echte potloden? Wijs aan. En in de tekening? Wijs aan. Je ziet: er staat een streep in de tekening: 6 rondjes in totaal, dat zijn 6 potloden. 4 rondjes boven de streep, de potloden in de doos. En 2 eronder, dat zijn de potloden ernaast. Waar zie ik het bij de blokjes? Laat op dezelfde manier verwoorden en aanwijzen. Bij splitsen moet duidelijk zijn: er komt niets bij, er gaat niets weg.*

DENKVRAAG

Er zijn 5 appels. Kunnen alle appels in de boom hangen? Hoeveel appels liggen dan op de grond? (0 appels)

OPGAVE 1

- 1 Maak tweetallen. Er zijn 5 pennen, 3 in de beker, de rest ernaast. Hoeveel liggen ernaast? Laat dit uitspelen in elk groepje. (Ze pakken 5 pennen, doen er 3 in de beker en leggen 2 pennen ernaast.) Bespreek na zoals bij de geleide instructie. Er zijn 5 pennen. Waar zie ik die 5 pennen? 3 pennen in de beker. Waar zie ik die 3 pennen in de beker? Laat aanwijzen. De rest ligt naast de beker. Waar zie ik die? Laat weer aanwijzen.
- 2 Leg het nu met blokjes en teken het in het lege vak in je werkboek. Observeer. Pakken ze het juiste aantal blokjes? Teken ze rondjes voor elke pen? Bespreek ook dit weer na zoals bij de geleide instructie.

Lesdoel

Materialen

Splitsen

Een splitsituatie weergeven in een abstracte tekening en met blokjes (les 6 en 7).

- leerwerkboek blz. 14-15
- antwoordenboek blz. 14-15
- conditietraining blz. 12-13
- draaiboek

Extra

- warming-up: 6 blokjes (per tweetal)
- instructie: doos met 6 potloden, 1 blad tekenpapier (per tweetal), 8 rietjes en 1 bekertje (per tweetal)
- verlengde instructie: doos met 5 potloden, 1 blad tekenpapier, 7 blokjes (per tweetal)

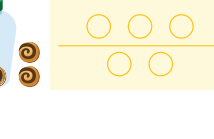
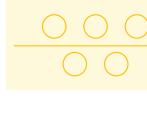
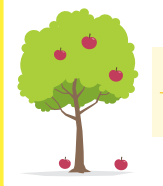
BLOK 1

LES 6

DOEL 3

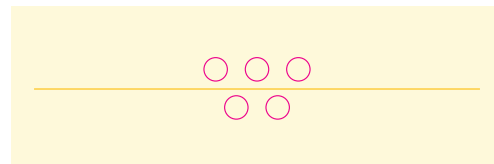
- je leert een splitsing tekenen en met blokjes leggen.

HULP

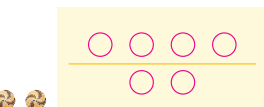
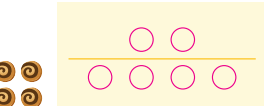
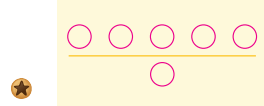
1

teken.

2

teken.

OBSERVATIE

Begrijpt het kind dat er bij splitsen niets bijkomt en niets weggaat?

Lessuggesties

- Vervang opgave 4 door de activiteit 'in tweetallen splitsverhalen bedenken en naleggen met 5 of 6 fiches'.

Conditietraining

- Drempelspellen 0: Haaibaai Tel (t/m 10), Haaibaai Tel (t/m 20)

OPGAVE 2

- De kinderen zien een concrete tekening van een splitsing en zij maken daar een abstracte tekening van: rondjes boven en onder de lijn. Deze som lijkt op de vorige. Het gaat nu steeds over 6. Over koekjes in en naast de pot.
- Laat een paar minuten zelfstandig werken en observeer. *Als je het niet meer weet, kijk dan naar de Hulp.*
- Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

ZELFSTANDIG WERKEN

⌚ 15

- Benoem wie verlengde instructie volgt.
- Licht de opgaven kort toe. Bij opgave 5 kijk je eerst hoeveel boven en onder de streep is getekend. Daarna teken je de appels in en onder de boom. En de koekjes in en naast de pot.
- Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- Besprek wat het kind moet doen als het klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

⌚ 10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- Herhaal de geleide instructie. Start met een splitsverhaal, bijvoorbeeld: *Er zijn 5 potloden, 3 liggen in de doos, de rest ligt ernaast. Hoeveel potloden liggen naast de doos?* Laat dit uitspelen met potloden in en naast de doos.
- Geef een blad tekenpapier en een aantal blokjes. Laat het splitsverhaal tekenen en leggen met blokjes.
- Besprek na. *Er zijn 5 potloden, waar zie ik die bij de echte potloden? En in de tekening? En bij de blokjes?* Laat steeds aanwijzen. Van die 5 potloden zitten er 3 in de doos, waar zie ik die bij de echte potloden? Bij de tekening? Bij de blokjes? Laat weer aanwijzen. De rest ligt naast de doos. Waar zie ik dat bij de echte potloden? In de tekening? Bij de blokjes? Laat weer aanwijzen. Benadruk dat het niet nodig is om potloden te tekenen; zowel de rondjes in de tekening als ook de blokjes stellen potloden voor.
- Kun jij een ander splitsverhaal bedenken met 5 potloden? Herhaal bovenstaande werkwijze met het bedachte splitsverhaal.
- Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE

⌚ 05

- Maak tweetallen. Bedenk samen 1 splitsverhaal met 6 koeken. Inventariseer de antwoorden. Bij een goed splitsverhaal komt er niets bij en gaat er niets af. Bijvoorbeeld: *er zijn 6 koeken, 1 koek zit in de pot en 5 liggen ernaast.*

CONDITIETRaining

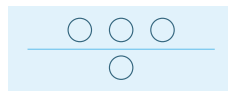
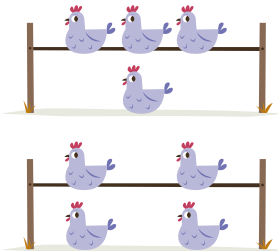
⌚ 20

Doel: instapblok, doel 3.

Het kind oefent hoeveelheden t/m 10 verkort te tellen door gebruik te maken van structuren.

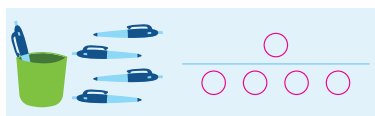
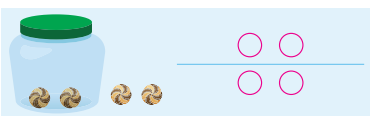
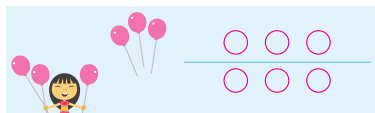
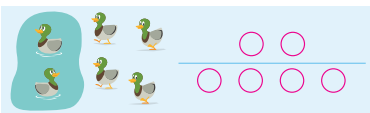
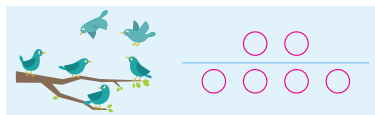
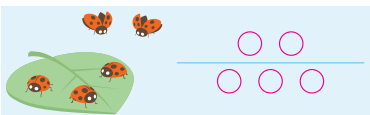
3

wat hoort erbij?

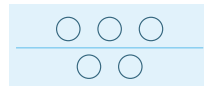
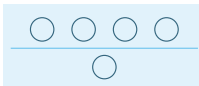
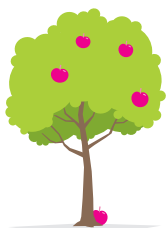
4

teken.

5

maak de tekening.

GELEIDE INSTRUCTIE

10

- 1 Bekijk samen het doel en verwijst terug naar de vorige les.
- 2 Maak tweetallen. Bedenk samen een splitsverhaal bij dit plaatje. Bijvoorbeeld: *Er zijn 5 bloemen. 2 bloemen zijn geel, de rest is rood. Hoeveel bloemen zijn rood?* (3) De kinderen maken nu zelfstandig de tekening met rondjes erbij en leggen het met de blokjes. Bespreek na. *Waar zie ik alle bloemen op het plaatje? En bij de blokjes? En in de tekening?* Laat aanwijzen. *2 bloemen zijn geel. Waar zie ik die op het plaatje? En bij de blokjes? En in de tekening?* Laat weer aanwijzen. (2 rondjes boven de streep) *De rest is rood. Waar zie ik dat op het plaatje? En bij de blokjes? En in de tekening?* Laat weer aanwijzen. (3 rondjes onder de streep)
- 3 Bedenk samen een splitsverhaal bij deze tekening (streep met rondjes erboven en eronder). Laat elk tweetal om de beurt vertellen wat ze hebben bedacht en bespreek het na. Bijvoorbeeld: *Er zijn 5 appels. 2 hangen in de boom. De rest ligt eronder. Hoeveel liggen onder de boom?* (3) In een goed splitsverhaal komt er niets bij en gaat er niets af.

DENKVRAAG

Sam heeft 4 koekjes en 2 borden. Op elk bord liggen 2 koekjes. Hij zegt dat er geen andere manieren zijn om de koekjes te verdelen. Heeft Sam gelijk? (Nee, Sam denkt dat er op elk bord evenveel koekjes moeten liggen, maar dat hoeft niet. Er zijn 5 verschillende mogelijkheden.)

OPGAVE 1

- 1 Maak tweetallen. Kijk bij het eerste plaatje met de bloemen. De kinderen maken nu zelfstandig de tekening met rondjes erbij en leggen het met de blokjes. Bespreek na zoals in de geleide instructie. *Waar zie ik alle bloemen op het plaatje? En bij de blokjes? En in de tekening?* Laat aanwijzen. *1 bloem is geel. Waar zie ik die op het plaatje? En bij de blokjes en in de tekening?* Laat weer aanwijzen. (1 rondje boven de streep) *De rest is rood. Waar zie ik dat op het plaatje? Laat aanwijzen. En bij de blokjes? En in de tekening?* Laat weer aanwijzen. (4 rondjes onder de streep)
- 2 Maak op vergelijkbare wijze de volgende som.

OPGAVE 2

- 1 Deze som lijkt op de vorige. Het gaat nu steeds over 6. Over ballonnen en over pennen.
- 2 Kijk bij de Hulp als je het niet meer weet.
- 3 Laat de opgave zelfstandig maken en observeer.

Lesdoel

Materialen

Splitsen

Een splitsituatie weergeven in een abstracte tekening en met blokjes (les 6 en 7).

- leerwerkboek blz. 16-17
- antwoordenboek blz. 16-17
- conditietraining blz. 14-15
- draaiboek

Extra

- geleide instructie: 5 blokjes, 1 blad tekenpapier (per tweetal)
- verlengde instructie: 7 blokjes (per kind)

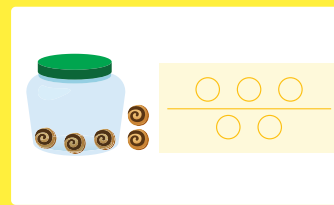
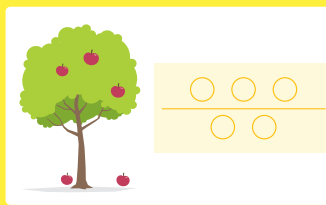
BLOK 1

LES 7

DOEL 3

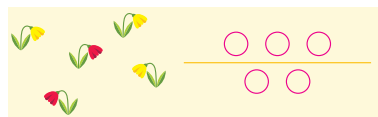
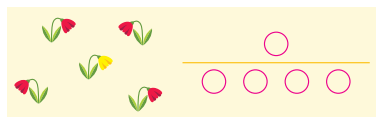
- je leert een splitsing tekenen en met blokjes leggen.

HULP

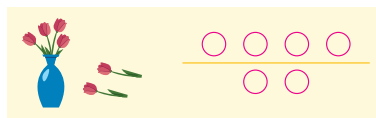
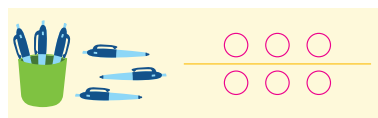
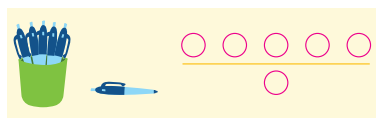
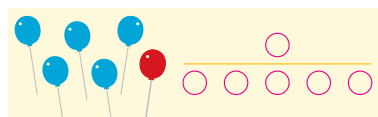
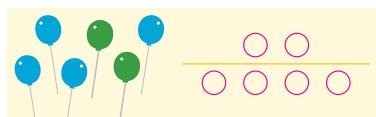
1

teken.

2

teken.

OBSERVATIE

Kan het kind de splitsituatie weergeven in een abstracte tekening met rondjes?

Lessuggesties

- Vervang opgave 3 door de activiteit 'in tweetallen splitsverhalen bedenken en naleggen met 6 blokjes'.

Conditietraining

- Sla je slag!

- Na opgave 2 geeft het kind zelf aan of het behoefte heeft aan verlengde instructie of zelfstandig verder kan werken.
- Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

ZELFSTANDIG WERKEN

⌚ 25

- Benoem wie verlengde instructie volgt.
- Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

⌚ 10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- Herhaal de geleide instructie. Start met een splitsverhaal, bijvoorbeeld: *Er zijn 5 potloden, 2 liggen in de doos, de rest ligt ernaast. Hoeveel potloden liggen naast de doos?* Laat dit uitspelen met potloden in en naast de doos.
- Geef een blad tekenpapier en een aantal blokjes (meer dan 5: ze moeten zelf bedenken dat ze er 5 nodig hebben). Laat het splitsverhaal tekenen en leggen met blokjes.
- Bespreek na en koppel alles aan het verhaal vanuit een goed voorbeeld. *Er zijn 5 potloden, waar zie ik die bij de echte potloden? En in de tekening? En bij de blokjes?* Laat steeds aanwijzen. *Van die 5 potloden zitten er 2 in de doos, waar zie ik die bij de echte potloden? Bij de tekening? Bij de blokjes?* Laat weer aanwijzen. *De rest ligt naast de doos. Waar zie ik dat bij de echte potloden? In de tekening? Bij de blokjes?* Laat weer aanwijzen. Benadruk dat het niet nodig is om potloden te tekenen; zowel de rondjes in de tekening, als ook de blokjes stellen potloden voor. Begrijpen de kinderen dat?
- Kun jij een ander splitsverhaal bedenken met 5 potloden? Herhaal bovenstaande werkwijze met het bedachte splitsverhaal.
- Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE

⌚ 05

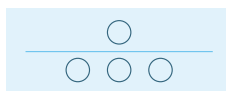
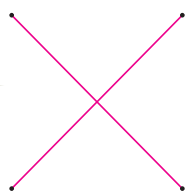
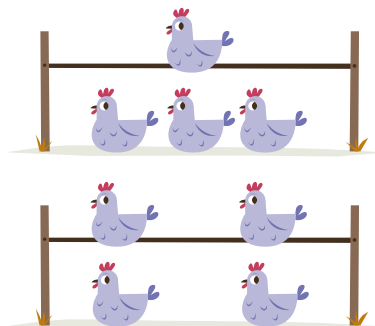
- Maak tweetallen. *Bedenk samen 1 splitsverhaal bij deze les.* Inventariseer de antwoorden. Laat steeds aangeven of het een goed splitsverhaal is. Bij een goed splitsverhaal komt er niets bij en gaat er niets af. Bijvoorbeeld: in een vaas zitten 7 bloemen: 3 rode en 4 gele bloemen.

CONDITIETRaining

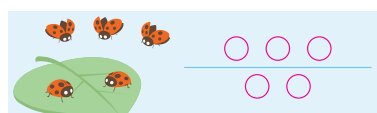
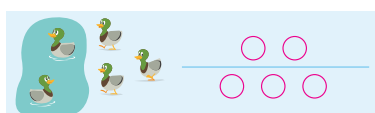
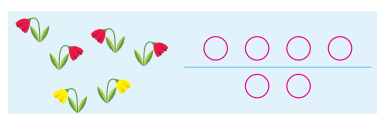
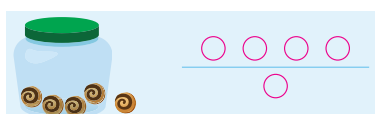
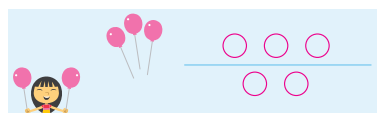
⌚ 20

Doel: instapblok, doel 3.
Het kind oefent hoeveelheden t/m 10 verkort te tellen door gebruik te maken van structuren.

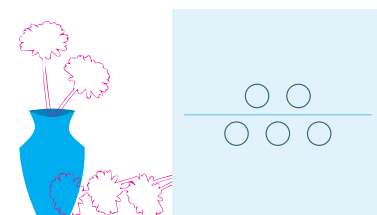
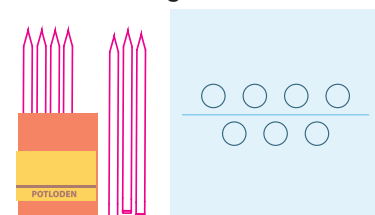
3

wat hoort erbij?

4

teken.

5

maak de tekening.

WARMING-UP

10

Onderwerp: kijken naar klokken en praten over het gebruik van klokken

- 1 Deel de klokjes nog niet uit.
- 2 Wijs naar de klokken. *Wat zie je?* (klokken en een horloge) *Welke verschillen zie je aan de klokken?* (groot, klein, vorm, met wijzers/zonder wijzers, met getallen/zonder getallen, met streepjes/zonder streepjes)
- 3 *Waar gebruik je een klok voor?* (Om te kijken hoe laat het is.)

GELEIDE INSTRUCTIE

10

- 1 Bekijk samen het doel.
- 2 *Hoe weet je hoe laat het is?* (door naar de klok te kijken) Wijs naar de klok op het digibord: *Hoe laat is het nu?* Misschien kan een enkel kind dit beantwoorden. *Om te weten hoe laat het is, moet je naar de wijzers van de klok kijken. Wijs naar de wijzers van de klok: dit is de grote wijzer, dit is de kleine wijzer.*
- 3 Deel de klokjes uit. *Wat zie je allemaal op de klok?* (getallen op de rand, getallen van 1 t/m 12, grote wijzer, kleine wijzer) *Waar is de 12?* (bovenaan) *Waar is de 6?* (onderaan)
- 4 Zet de demonstratieklok op 9 uur. *Ik heb de klok op 9 uur gezet. Zet je klokje ook op 9 uur.* Wijs naar de wijzers op de demonstratieklok. *De grote wijzer wijst naar de 12. De kleine wijzer geeft aan welk uur het is: 9 uur. De kleine wijzer wijst naar de 9.*
- 5 *Zet nu je klokje op 3 uur. Houd je klokje omhoog en kijk bij elkaar. Staan de wijzers goed?*
- 6 Laat in tweetallen werken met 1 klokje. De een noemt een uur en de ander zet het klokje op dat uur. *Kijk samen of het klopt.*

DENKVRAAG

Je kunt 1 wijzer van de klok afhalen en nog steeds de tijd aflezen van de klok. Welke wijzer kun je er afhalen? (De grote wijzer, die wijst de tijd tussen 2 hele uren aan.)

OPGAVE 1

- 1 Bespreek de Hulp. *Het is 3 uur.* Wijs de grote wijzer aan: *De grote wijzer staat op 12.* Wijs de kleine wijzer aan: *De kleine wijzer staat op 3.* *De kleine wijzer geeft aan welk uur het is.*
- 2 Bekijk samen de opgave. *Trek een lijn tussen de klok en de tijd die erbij past.*

OPGAVE 2

- 1 *Kruis de goede tijd aan. Kijk naar de kleine wijzer.*
- 2 Laat opgave 2 zelfstandig maken en observeer.
- 3 Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

Lesdoel

Materialen

Tijd

Kloktijden bepalen, bij hele uren:

- wijzers aflezen (les 8);
- wijzers plaatsen (les 9).

Rekenwoordenschat

- heel uur
- grote wijzer
- kleine wijzer

- leerwerkboek blz. 18-19
- antwoordenboek blz. 18-19
- conditietraining blz. 16-17
- draaiboek

Extra

- warming-up: verschillende klokken: 1 met cijfers, 1 met alleen streepjes, 1 digitale klok en 1 horloge (of gebruik de klokken in de digibordsoftware)
- instructie: 1 klokje (per kind), een demonstratieklok

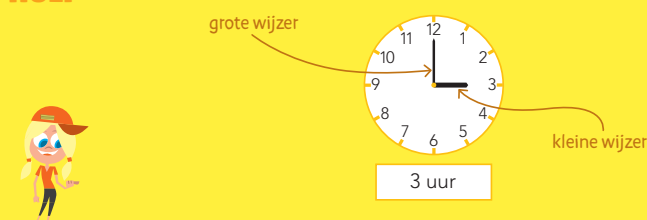
BLOK 1

LES 8

DOEL 4

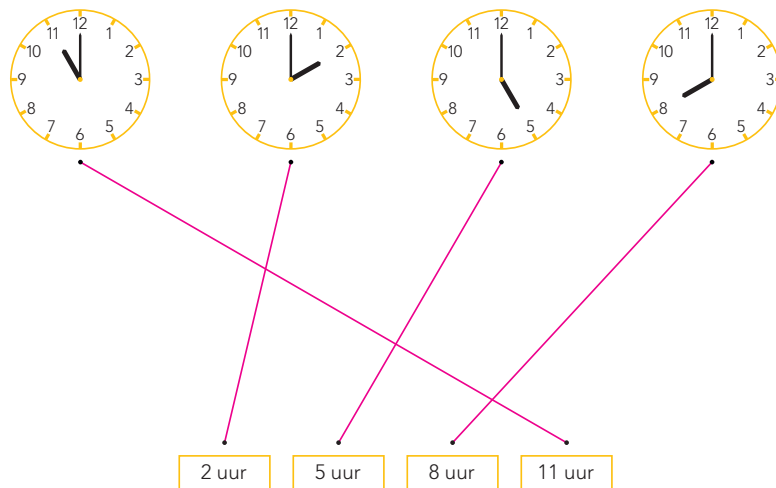
- je leert de wijzers van de klok aflezen bij de hele uren.

HULP

1

hoe laat is het?

2

hoe laat is het?

OBSERVATIE

Kan het kind hele uren aflezen op een analoge klok?

Lessuggesties

- Vervang opgave 3 en 4 door de activiteit 'Hoe laat is het?'

Conditietraining

- 'Volgorde-tekening in 3 stappen'

EXTRA

Haal de grote wijzer tijdelijk van de klok in de klas. Kijk regelmatig met de kinderen naar de klok. *Wat zie je?* (De kleine wijzer verschuift langzaam tussen 2 uren.)

ZELFSTANDIG WERKEN

15

- 1 Benoem wie verlengde instructie volgt.
- 2 Licht de opgaven kort toe.
- 3 Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- 4 Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- 1 Laat de kinderen vertellen wat ze op hun klokje zien. (grote wijzer, kleine wijzer, getallen op de rand) *Waar zie je de grote wijzer? Wijs aan. En de kleine wijzer? Wijs aan. Welke getallen zie je op de rand? (1 t/m 12) Wat is het verschil tussen de 2 wijzers? (Een is lang en de ander is kort.)*
- 2 Zet de klok nogmaals op 9 uur: *Ik laat de grote wijzer naar de 12 wijzen en de kleine wijzer naar de 9, dan is het 9 uur.* Laat dit nadoen. *Zeg hardop wat je doet. Staan de wijzers goed? Welke wijzer laat zien welk uur het is? (de kleine wijzer)*
- 3 Laat alle kinderen hun klokje op 11 uur zetten en vervolgens op 3 uur, zonder dat u het eerst voordoet. Fluister bij een kind een tijd in, het kind zet die tijd op zijn klokje. De andere kinderen lezen de tijd af. Ga alle kinderen langs.
- 4 Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

REFLECTIE

05

- 1 Maak tweetallen. Kijk naar de klokken bij opgave 5. *Hoe laat is het op de klokken? Wat doe je om 8 uur?* (bijvoorbeeld: naar school gaan of ontbijten, naar bed gaan) Bespreek dat het 's ochtends en 's avonds 8 uur kan zijn. *De klok laat dus 2 keer per dag zien dat het 8 uur is of 11 uur.*

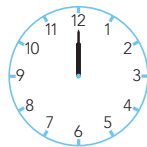
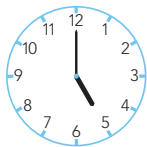
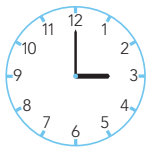
CONDITIETRAINING

20

Doel: instapblok, doel 4.

Het kind oefent gebeurtenissen te ordenen ten aanzien van de verstreken tijd.

3

hoe laat is het?

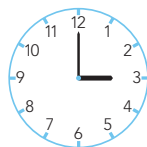
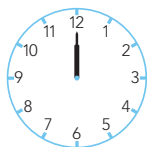
7 uur

3 uur

12 uur

5 uur

4

hoe laat is het?

3 uur

9 uur

12 uur

6 uur

5

hoe laat is het?

08:00

8 uur

8 uur

8 uur

8 uur

GELEIDE INSTRUCTIE

10

- 1 Bekijk samen het doel en verwijst terug naar de vorige les.
- 2 Teken de klok zonder kleine wijzer: de grote wijzer staat op 12. *Kijk naar de klok. Dit is een klok zonder kleine wijzer. De grote staat op 12. Kun je zien hoe laat het is? (nee) Wat kun je wel zien? (Dat het een heel uur is.)* Deel de klokjes uit. Zet je klokje op 2 uur. Hoe zie je dat het 2 uur is? Waar wijst de grote wijzer naar? Waar wijst de kleine wijzer naar? Teken nu de kleine wijzer in de klok. *Kijk eens naar je eigen klokje. Staan de wijzers als op het bord?* Herhaal dit met 5 uur.

DENKVRAAG

Je kunt de uren van een klok aflezen met alleen de kleine wijzer. Maar wanneer is het heel handig dat er 2 wijzers aan een klok zitten? (Bijvoorbeeld als je nog een kwartiertje op mag blijven, of als je om kwart over 4 ergens moet zijn.)

OPGAVE 1

- 1 Bespreek de Hulp. Je ziet een digitale klok. Dat is een klok met alleen cijfers. Hoe laat is het op deze klok? (3 uur). Dat zie je aan de 3 voor de puntjes. Waarom staat er een 0 voor denk je? (Die plaats is nu niet nodig, die gebruikt je alleen bij 10, 11 en 12 uur.)
- 2 Laat zelfstandig werken en observeer.
- 3 Bespreek als de kinderen klaar zijn het laatste klokje. Hoe laat is het op het laatste klokje? Hoe staan de wijzers dan? (De grote wijzer staat bovenaan en de kleine op de 10.) Waar heb je de kleine wijzer in het klokje getekend?

OPGAVE 2

- 1 Maak tweetallen. Zet je klokje eerst allebei op de tijd die onder het klokje staat. Laat je klokje niet aan de ander zien. Klaar? Kijk of jullie klokjes gelijkstaan. Teken dan pas de kleine wijzer in de klok.
- 2 Bespreek de antwoorden na. Stel steeds dezelfde vragen: Hoe laat is het op het klokje? (8 uur) Hoe zie je dat het 8 uur is? Waar wijst de grote wijzer naar? Waar wijst de kleine wijzer naar? Laat steeds benoemen waar de wijzers staan en de juiste tijd daaraan koppelen.
- 3 Een kind dat op een observatiepunt uitvalt, komt in aanmerking voor verlengde instructie.

Lesdoel

Materialen

Tijd

Kloktijden bepalen, bij hele uren:

- wijzers aflezen (les 8);
- wijzers plaatsen (les 9).

- leerwerkboek blz. 20-21
- antwoordenboek blz. 20-21
- conditietraining blz. 18-19
- draaiboek

Extra

- geleide instructie: bordtekening van een klok zonder kleine wijzer
- 1 klokje (per kind)
- reflectie: demonstratieklok

BLOK 1

LES 9

DOEL 4

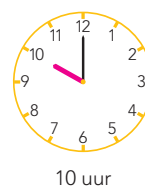
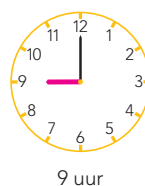
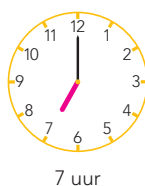
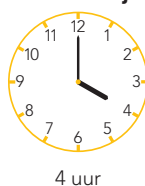
- je leert de wijzers van de klok plaatsen bij de hele uren.

HULP

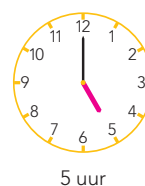
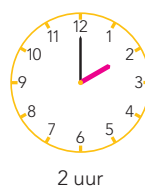
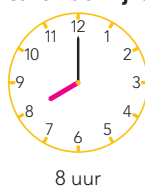
1

teken de wijzer.

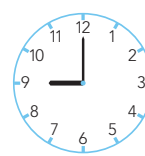
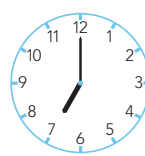
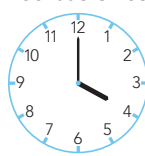
2

teken de wijzer.

3

hoe laat is het?

9 uur

4 uur

8 uur

7 uur

OBSERVATIE

Kan het kind de wijzers op de klok plaatsen bij hele uren?

Lessuggesties

- Vervang opgave 3 en 4 door de activiteit 'Zo laat is het'.

Conditietraining

- 'Volgorde-tekening in 3 stappen'

ZELFSTANDIG WERKEN

- 1 Benoem wie verlengde instructie volgt.
- 2 Licht de opgaven kort toe. Kijk met de kinderen naar opgave 5. Hier zie je een digitale klok. In deze klok staan alleen cijfers, geen wijzers. Hoe laat is het op de eerste digitale klok? (6 uur) Hoe zie je dat? In de klok daaronder mag je dan ook de wijzers op 6 uur zetten.
- 3 Stimuleer zo ver mogelijk door te werken.
- 4 Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.

VERLENGDE INSTRUCTIE

10

Ga na waarom het kind verlengde instructie nodig heeft. Pas de instructie hierop aan.

- 1 Bespreek opgave 3. Kijk naar het eerste klokje. Waar staat de grote wijzer? Zet de grote wijzer op je eigen klokje ook bovenaan. Waar staat de kleine wijzer? Zet de kleine wijzer op je eigen klokje ook op de 4. Hoe laat is het op dit klokje? Hoe zie je dat het 4 uur is? Waarnaar wijst de grote wijzer? Waarnaar wijst de kleine wijzer? Trek een lijn naar de tijd die hierbij past.
- 2 Bespreek de overige 3 klokjes op dezelfde manier als hierboven. Als je merkt dat de kinderen de opgave na een paar klokjes begrijpen, maken ze hem zelf af.
- 3 Is het probleem verholpen? Zo nee, plan dan extra (korte) rekenmomenten in.

EXTRA

Geef kinderen die dit lastig blijven vinden een eigen klokje op hun tafel en laat waarschuwen als de klok op een heel uur staat.

REFLECTIE

05

- 1 Laat op een demonstratieklok 1 uur zien en vraag de kinderen de tijd af te lezen. Zet de klok dan naar 2 uur en laat ze nogmaals de tijd aflezen. Er is nu een uur voorbij. Wat duurt ongeveer een uur? (rekenles, sporttraining) Wat duurt veel langer dan een uur? (bijvoorbeeld slapen) Hoeveel uur zou dat ongeveer duren? Wat duurt veel korter? (bijvoorbeeld de lunchpauze) Hoe lang duurt die ongeveer? (de helft van een uur)

CONDITIETRaining

20

Doel: instapblok, doel 4.

Het kind oefent gebeurtenissen te ordenen ten aanzien van de verstreken tijd.

4 teken de wijzer.

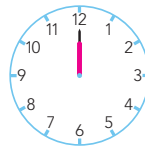
1 uur

3 uur

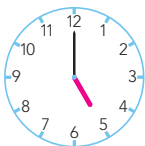
6 uur

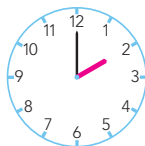
12 uur

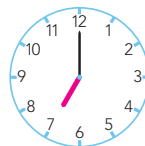
11 uur

5 uur

2 uur

7 uur

5 teken de wijzers.

06:00

09:00

10:00

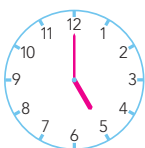
12:00

01:00

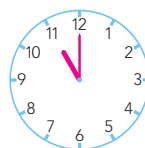
05:00

07:00

11:00

INHOUD

In deze herhalingsles tonen de kinderen per doel wat ze zonder begeleiding kunnen. Ze werken zelfstandig aan opgaven bij doel 3 (linkerbladzijde) en doel 4 (rechterbladzijde). Opgaven die ze niet begrijpen, slaan ze over. De eerste opgave op beide pagina's is meestal een transferopgave, waarin ze laten zien of ze het doel beheersen in een andere werkvorm of context.

De Rijke Rekenvraag kan aan het begin of eind van de les worden ingezet. De kinderen werken in tweetallen aan deze vraag.

RIJKE REKENVRAAG

20

1 Wat klopt er niet aan dit plaatje? (Het is 3 uur. Dan sta je nooit op om naar school te gaan.) Kies een andere tijd dan 3 uur en bedenk iets wat jij nooit op die tijd zou doen.

2 Tip: Wat doe je nooit om 7 uur 's ochtends? (bijvoorbeeld: iemand opbellen om goedenavond te zeggen)

Uitdaging: Kun je iets bedenken dat in Nederland nooit gebeurt maar misschien wel in een ander land op een bepaalde tijd? (bijvoorbeeld: zonsopgang om 3 uur)

3 Observeer en selecteer twee of drie antwoorden voor de nabespreking.

4 Bespreek de geselecteerde antwoorden na. Laat tweetallen hun aanpak uitleggen. Zijn de andere kinderen het eens? Zouden zij dat ook nooit om die tijd doen?

Hebben de kinderen door dat een tijd tweemaal per etmaal langskomt? Zien ze in dat je iets niet om 3 uur 's nachts doet, maar misschien wel om 3 uur 's middags kunt doen?

Lesdoelen

Materialen

Splitsen

- Doel 3: een splitsituatie weergeven in een abstracte tekening en met blokjes.

- leerwerkboek blz. 22-23
- antwoordenboek blz. 22-23
- draaiboek

Tijd

- Doel 4: kloktijden bepalen, bij hele uren.

BLOK 1

LES 10

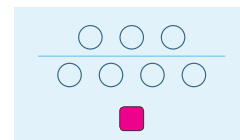
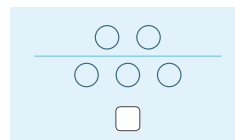
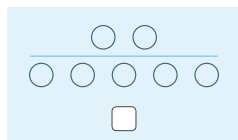
DOEL 3

1

welk plaatje hoort erbij?

○

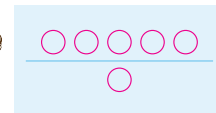
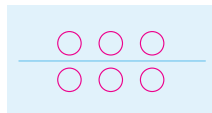
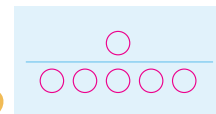
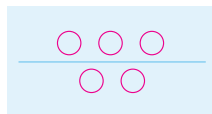

2

teken.

○

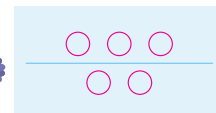
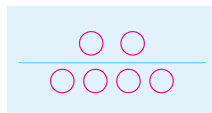
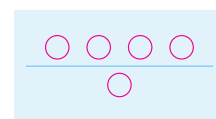
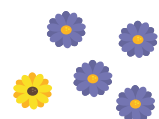
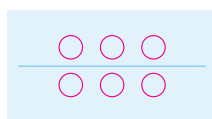

3

teken.

○

TUSSENSTAND

OBSERVATIE

Maak het observatieformulier in het draaiboek compleet. Richt je vooral op de kinderen die in de afgelopen week zijn opgevallen, of van wie je nog onvoldoende informatie hebt.

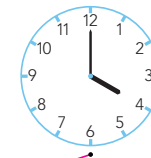
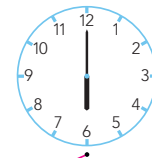
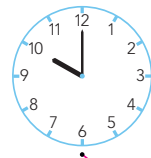
Activiteiten op groepsniveau

- Doel 3: Rekenschort
- Doel 4: Gisteren, vandaag en morgen

DOEL 4

1 hoe laat is het?

06:00

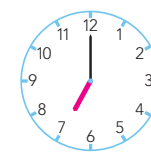
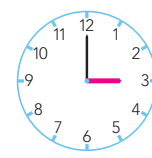
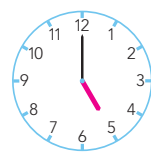
04:00

10:00

08:00

2 teken de wijzer.

10 uur

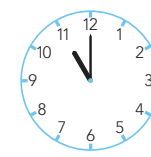
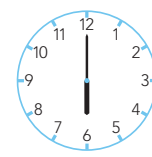
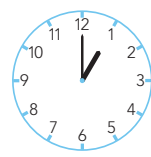
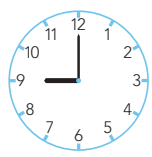
5 uur

3 uur

7 uur

3 hoe laat is het?

3 uur

1 uur

6 uur

1 uur

9 uur

10 uur

8 uur

10 uur

10 uur

11 uur

12 uur

11 uur

TUSSENSTAND

ZELFSTANDIG WERKEN

- 1 Vandaag kijken we of je al kunt wat je deze week hebt geleerd. Lees de doelen voor.
- 2 We beginnen met de eerste opgave van de linkerbladzijde. Deze is een klein beetje anders dan je hebt geoefend. Ik vertel een splitsverhaal. Er zijn 7 kinderen. 3 zijn een jongen, de rest is een meisje. Welke tekening hoort bij het verhaal? Kruis maar aan. Bij de eerste opgave van de rechterbladzijde trek je steeds een lijn naar de digitale tijd.
- 3 Maak alle opgaven zelfstandig af. Snap je een opgave niet, begin dan aan de volgende. Alle opgaven heb je al een keer geoefend, er is niets nieuws. Heb je aan het eind nog tijd over, kijk dan of je de sommen die je hebt overgeslagen nu wel weet.
- 4 Je mag 15 minuten aan een bladzijde werken. Daarna begin je aan de volgende bladzijde. Als je eerder klaar bent, mag je meteen door.
- 5 Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.
- 6 Zet de timer.

OBSERVATIE

Loop rond en maak het observatieformulier in het draaiboek compleet.

REFLECTIE

- 1 Kijk de opgaven zelf of klassikaal na. Als je een opgave helemaal goed hebt gemaakt, mag je het bolletje voor de opgave kleuren.
- 2 Wijs naar de opgaven op de linkerbladzijde (doel 3). Weet je dat er bij een splitsverhaal niets bij komt of af gaat? Kun je een splitsverhaal tekenen met rondjes?
- 3 Doe hetzelfde met de rechterbladzijde (doel 4). Kun je op een klok met wijzers de tijd in hele uren aflezen?

VERVOLG

Bepaal aan de hand van het observatieformulier in het draaiboek en de resultaten van les 10 wat de kinderen in les 14 doen: remediëren, herhalen of verrijken (Rekenmeer).

ACHTERGRONDINFORMATIE

De bedoeling van het tangram is om met de zeven (platte) stukken figuren te leggen. Kinderen ontdekken zo allerlei eigenschappen van vormen en figuren, zonder deze eigenschappen allemaal expliciet aan de orde te stellen. Kinderen ontdekken bijvoorbeeld dat figuren dezelfde vorm kunnen hebben, terwijl ze niet even groot zijn (er zijn 5 driehoeken in 3 maten). Door te schuiven, spiegelen en draaien, ontdekken ze dat je met 2 rechthoekige driehoeken een vierkant, een grotere driehoek of een parallellogram kunt maken. Deze ervaringen helpen kinderen later om greep te krijgen op onder andere eigenschappen van vormen, op symmetrie en het kan zelfs als opstap dienen om greep te krijgen op oppervlakte. Hoe de stukken ook worden samengevoegd, de oppervlakte blijft altijd gelijk.

VERWONDEREN

15

- 1 Bekijk samen het doel.
- 2 Bekijk het filmpje. Wijs naar de puzzel op het bord. *Dit is een tangrapuzzel. De puzzel is gemaakt uit losse stukken. Hoeveel stukken zijn er in de puzzel? (7) Tel samen met de kinderen de stukken.*
- 3 *Welke vormen herken je?* Laat de kinderen eerst antwoorden en benoem daarna de stukken: 2 grote driehoeken, 1 middelgrote driehoek, 2 kleine driehoeken, 1 vierkant en nog 1 vierhoek, die heet parallellogram. Dit laatste woord kun je noemen, de kinderen hoeven het niet te onthouden.
- 4 Deel de tangrapuzzels uit. *Maak de puzzel weer compleet, kijk naar het voorbeeld.*
- 5 Controleer of de kinderen de namen van de puzzelstukken nog kennen. *Pak zo snel mogelijk een grote driehoek en houd hem omhoog. Doe hetzelfde met de andere puzzelstukken.*

START

10

- 1 Licht opgave 1 kort toe. *Kleur de stukken in de figuren in dezelfde kleuren als in het tangram-puzzel. De kinderen werken zelfstandig aan opgave 1 uit het leerwerkboek.*

Lesdoel

Materialen

Meetkunde

Met behulp van de tangrapuzzel (met hulplijnen) figuren omvormen en construeren. De eigenschappen van een vierkant en de driehoek kennen.

Rekenwoordenschat

- het tangram

- leerwerkboek blz. 24-25
- antwoordenboek blz. 24-25

Extra

- Verwonderen: printblad: tangram, uitgeknipt (per kind)
- Start: kleurpotloden
- Kijk terug: een vel A4-papier en lijm (per kind.)

BLOK 1

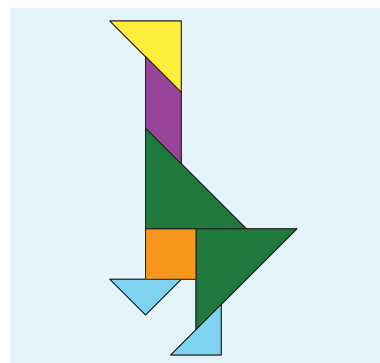
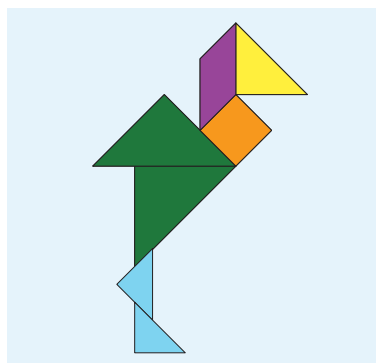
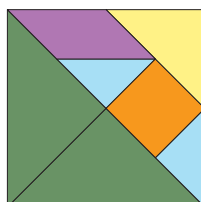
LES 11

DOEL

- je leert met een tangrapuzzel figuren namaken.

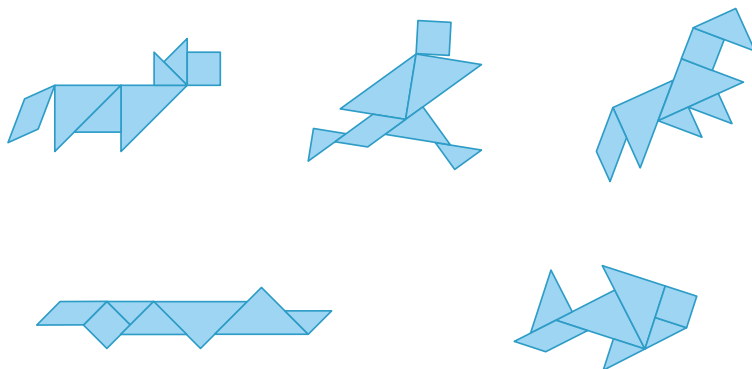
1

kleur net zo.

2

maak na.

Lessuggesties

- Tangrapuzzel (zie printblad 3 in het katern Spelenderwijs rekenen)
- Logiblokken (Welke hoort erbij?, Hetzelfde maar toch anders, Verzameling, Alles anders)

DOEN

20

- 1 De kinderen werken zelfstandig aan de opgaven 2 en 3 uit het leerwerkboek.
- 2 Licht de opgaven kort toe. *Maak met je tangrapuzzel de figuren na. Gebruik steeds alle stukjes van de puzzel.*
Loop rond, observeer en vraag steeds: *Met welk stukje ben je begonnen? Was dat handig? Hoe ging je toen verder? Waar ligt de grote driehoek (kleine driehoek / vierkant)? Wijs eens aan. Hoeveel randen heeft een driehoek (vierkant)? Wijs eens aan.*

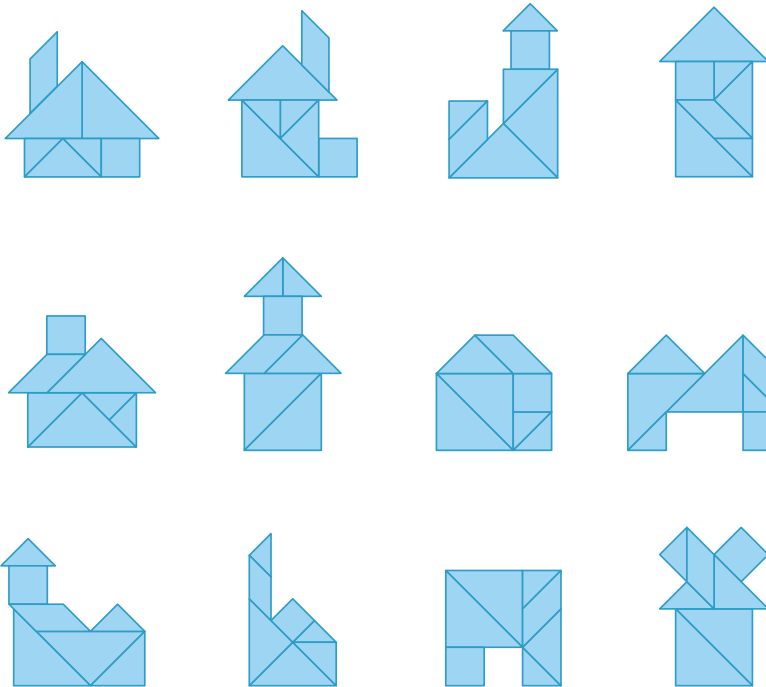
REFLECTIE

15

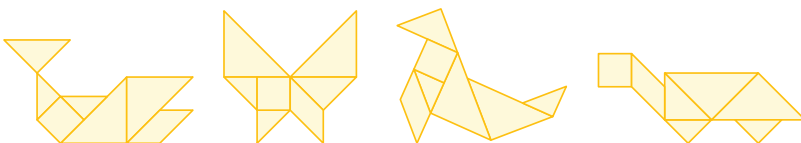
- 1 Bespreek de opgaven uit Doen kort na. *Welk figuur was makkelijk om te maken? Waarom? Welk figuur vond je lastig? Waarom? Hoe maakte je dat figuur, met welk stuk begon je?* Bespreek een opvallende observatie van de les na.
- 3 De kinderen maken de Kijk terug in het leerwerkboek. Licht de opgave toe: *Wat zie je, wat zijn het? (allemaal dieren) Kies een dier uit. Leg het met de puzzelstukken. Plak het daarna stukje voor stukje op het blad papier met wat lijm. Deel de vellen A4-papier uit.*
- 4 Laat de kinderen de tangramfiguren op de grond leggen of hang de figuren op. De kinderen lopen langs 'de tentoonstelling'. Klap in je handen. Kinderen blijven stilstaan en beantwoorden de vragen over de tekening waar ze bij staan. Stel de volgende vragen aan meerdere kinderen:
Kun je zien wat het is? Hoe weet je dat? Waar zie je de kop / de poot / de staart, enzovoort? Waar ligt een grote driehoek (kleine driehoek / vierkant / parallellogram)? Waar zie je 2 kleine driehoekjes? Zie je ergens 2 driehoeken die samen een vierkant vormen? Zie je ook ergens 2 driehoeken die samen een grote driehoek vormen? (Bijvoorbeeld: de 2 kleine driehoeken zijn even groot als de middelgrote driehoek, als het vierkant en het parallellogram. De grote driehoeken kunnen samen ook deze vormen aannemen, maar dan 4 keer zo groot.) Zie je ook een rechthoek? Wijs eens aan. Waarom is dat een rechthoek?

TIPS

- Gebruik het boek 'De tangramkat' (Maranke Rinck, Lemniscaat, 2016) bij deze les.
- Maak foto's van de figuren die de kinderen tijdens de les leggen.
- Laat de kinderen tijdens een tekenles de dierfiguren uit de Kijk terug-opgave inkleuren en intekenen. Laat 'de tentoonstelling' enige tijd hangen in de klas.

3" maak na.**KIJKTERUG**

kies een dier. maak na. plak op.

ZELFSTANDIG WERKEN

60

- 1 Vandaag krijgen jullie een toets over wat je hebt geoefend in de conditietraining. Er zit niets nieuws in deze toets.
- 2 Je mag maximaal 10 minuten aan een opgave werken. Daarna begin je aan de volgende opgave. Als je eerder klaar bent, mag je meteen naar de volgende opgave.
- 3 Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.
- 4 Zet de timer.

Lesdoelen

Oriëntatie getallen

- De getalsymbolen t/m 10 en de volgorde van getallen t/m 10 kennen.
- Kleine hoeveelheden t/m 6 in 1 keer overzien zonder te tellen.
- Hoeveelheden t/m 10 verkort tellen door gebruik te maken van structuren.

Tijd

- Gebeurtenissen ten aanzien van de verstreken tijd ordenen.

1 welk getal hoort op het kaartje?

Sequence 1: [ ] 2 3 [ ] 5 [ ] 7 8 9 [ ]
Options: 1, 4, 6, 10

Sequence 2: [ ] 2 3 [ ] [ ] [ ] [ ] 9 [ ]
Options: 1, 5, 7, 4, 6

Sequence 3: [ ] 3 4 [ ] 6 [ ]
Options: 5, 2, 7

Sequence 4: 5 [ ] 7 8 [ ] [ ]
Options: 10, 9, 6

Sequence 5: 4 [ ] [ ] 7 8 [ ]
Options: 5, 9, 6

GA VERDER →

2a zoek de hoeveelheid.

waar zie je 4?
☐ ☐ ☐

waar zie je 6?
☐ ☐ ☐

waar zie je 5?
☐ ☐

waar zie je 6?
☐ ☐

2b maak vast.

GA VERDER →

- printblad toets blok 1

BEOORDELING EN VERVOLG

- 1 Bespreek in les 15 de toetsopgaven met de kinderen die een opvallend of onvoldoende toetsresultaat hebben behaald.
- 2 Kinderen met een toetsscore > 90% per toetsdoel, komen in aanmerking voor compacting en een verrijkingsprogramma.
- 3 Plan extra rekentijd in voor kinderen die een doel nog niet beheersen.
- 4 Van iedere toets is een schaduwtoets beschikbaar.

BLOK 1
TOETS

hoeveel?

8 9 10

9 10 11

5 6 7

8 9 10

5 6 7

GA VERDER →

BLOK 1
TOETS

maak de goede rij.

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

1 2 3

LESVOORBEREIDING

Bepaal het startniveau van de kinderen:

- adhv jouw observatiegegevens;
- adhv de score van les 5*.

De kinderen kunnen zelf per doel hun score opzoeken.

- alle bolletjes gekleurd: verrijken: Rekenmeer 13;
- 1 of 0 bolletjes gekleurd, remediëren: les 13 (met leerkracht);
- overige scores, herhalen: les 13 (zelfstandig).

* Mocht uit de observatiegegevens van het kind een ander beeld blijken, pas dan het startniveau aan.

ZELFSTANDIG WERKEN

60

1 In deze les werken we verder aan de doelen van deze week.

2 Benoem welke kinderen naar het Rekenmeer gaan en wie met jou gaan remediëren. De anderen maken zelfstandig de opgaven van de les. Bij het Rekenmeer mag je zelf weten met welke opgave je begint en welke je daarna maakt. Loop de opgaven kort samen door. In deze handleiding bij les 15 vind je uitleg bij de Rekenmeer-opgaven.

3 Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is. Na remediëring en/of herhaling kan het kind verder naar het Rekenmeer.

Ga na waarom het kind remediëring nodig heeft. Pas de remediëring hierop aan.

REMEDIËRING DOEL 1

Voor dit type opgaven zijn het resultaatief tellen, het tellen met sprongen van 2 en het herkennen van kleine hoeveelheden t/m 6 in 1 keer basisvereisten. Ga na of het kind hieraan voldoet.

Verkort tellen

1 Geef elk tweetal 2 dobbelstenen. Hoeveel heb je gegooid? Hoe tel je? Je weet de stippen op de eerste dobbelsteen, tel maar door. Tel niet 1 voor 1. Geef elk kind 10 fiches. Hoeveel fiches? Hoe tel je? Met sprongen van 2, zie je een groepje in één keer en tel je door?

Vergelijken van hoeveelheden

1 Leg 8 gele en 6 rode fiches op tafel. Liggen er meer gele of meer rode fiches op tafel? Hoe kom je daarachter?

Bij nabespreking:

- We kunnen ze onder elkaar leggen op een rij, doe maar, dan kun je het zo zien.
- We kunnen ook groepjes maken, bijvoorbeeld groepjes van 5, doe maar. Dan zie je het ook zo.

Lesdoelen

Materialen

Oriëntatie getallen

- Doel 1: ongestructureerde hoeveelheden t/m 20 verkort tellen en vergelijken.
- Doel 2: de volgorde van de getallen t/m 20 op de kaartjesgetallenlijn en de buurgetallen t/m 20 kennen.

- leerwerkboek blz. 26-27

- antwoordenboek blz. 26-27
- draaiboek

Extra

- remediëring doel 1: kaartjesgetallenlijn 0-20, getalkaartjes 0-20
- remediëring doel 2: 20 fiches in 2 kleuren, getalkaartjes 0-20, 2 dobbelstenen (per tweetal)

BLOK 1

LES 13

DOEL 1

1

hoeveel?

||||

||||

||||

||||

4

5

6

7

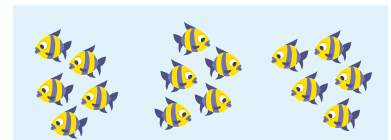
8

9

10

2

hoeveel?

||||

||||

10

11

12

13

14

15

12

13

14

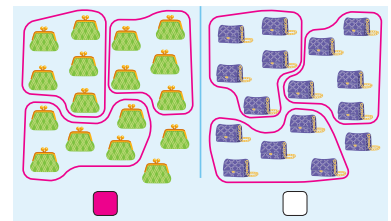
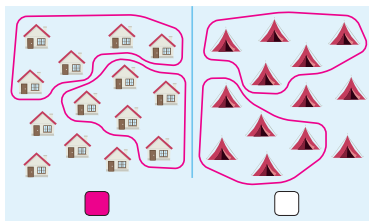
15

16

17

3

waarvan zijn er meer?

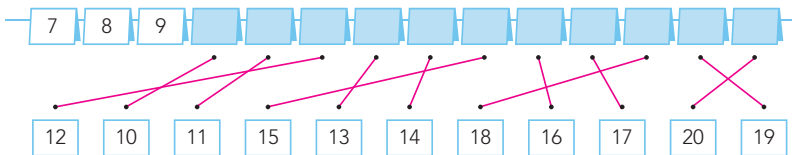
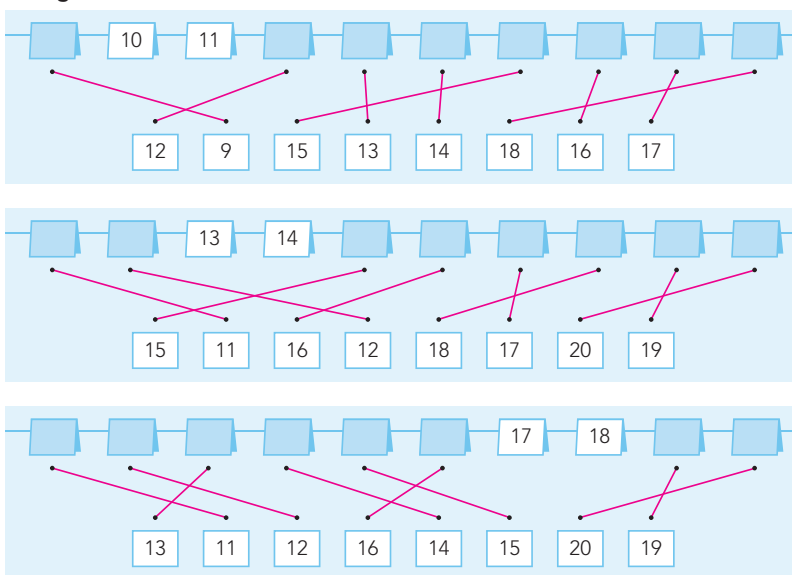

In deze les remediëren, herhalen of verrijken de kinderen de doelen uit de eerste week, afhankelijk van jouw observaties en de resultaten in les 5. Op de linkerbladzijde worden opgaven rond doel 1 aangeboden, op de rechterbladzijde opgaven rond doel 2.

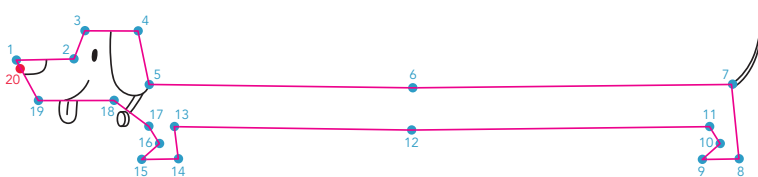
De laatste opgave op iedere bladzijde is een transferopgave. In deze opgave laten de kinderen zien of zij het doel ook beheersen in een andere werkvorm of context.

OBSERVATIE

Bekijk het observatieformulier in het draaiboek. Richt je remediëring op de observatiepunten die nog onvoldoende worden beheerst.

DOEL 2**1****welk getal?****2****welk getal?****3****tel terug.**

20 - 19 = ...

- Je kunt ook de gele met groepjes tellen, bijvoorbeeld groepjes van 2, doe maar. Hoeveel? (8) En daarna de rode op dezelfde manier, hoeveel? (6) En dan vergelijken. Wat is meer, 8 of 6? Dan weet je het ook. Doe dit nog een keer met 12 gele en 14 rode fiches.

- 2 Een groep turfjes met een streep erdoor is net zoveel als 1 hand, dus 5. Noteer 1 groepje van 5 turfjes en laat meetellen. Laat zien met je handen. Hoeveel is het? (5) Herhaal met 2 groepjes. Laat vanaf 5 doortellen. Laat zien met je handen.
- 3 Bespreek kort opgave 1. Welk groepje zie je? (groepje van 5) Tel daarna verder. Zet het goede aantal turfjes eronder en trek een lijn naar het goede getal. Laat de opgaven afmaken. Observeer of het goed wordt uitgevoerd.

REMDIËRING DOEL 2

Voor dit type opgaven zijn het (her)kennen van de telrij t/m 20 en het (her)kennen van de getsymbolen t/m 10 basisvereisten. Ga na of het kind hieraan voldoet.

(Her)kennen van de telrij t/m 20

- 1 Laat delen van de telrij t/m 20 opzeggen. Oefen het teruggtellen vaker dan het vooruittellen.

(Her)kennen van de getsymbolen

- 1 Leg de getalkaartjes 0, 5, 10, 15 en 20 recht voor de kinderen neer. Leg de rest door elkaar. Wie weet wat een buurgetal is? (1 meer of 1 minder/ervoor of erna) We maken een rij met buurgetallen. Wie ziet een buurgetal van één van deze getallen? Welk getal? Waar komt het? Leg maar neer. Vind je het moeilijk? Kijk dan op de kaartjesgetallenlijn. Maak de rij af en lees samen hardop.

Kinderen die de remediëring/herhaling succesvol afsluiten, kunnen het volgende blok zelfstandig met de conditietraining beginnen. Is dit niet het geval, plan dan extra rekentijd.

LESVOORBEREIDING

Bepaal het startniveau van de kinderen:

- adhv jouw observatiegegevens;
- adhv de score van les 10*.

De kinderen kunnen zelf per doel hun score opzoeken.

- alle bolletjes gekleurd: verrijken:
Rekenmeer 14;
- 1 of 0 bolletjes gekleurd, remediëren:
les 14 (met leerkracht);
- overige scores, herhalen: les 14 (zelfstandig).

* Mocht uit de observatiegegevens van het kind een ander beeld blijken, pas dan het startniveau aan.

ZELFSTANDIG WERKEN

60

- 1 In deze les werken we verder aan de doelen van deze week.
- 2 Benoem welke kinderen naar het Rekenmeer gaan en wie met jou gaan remediëren. De anderen maken zelfstandig de opgaven van de les. Bij het Rekenmeer mag je zelf weten met welke opgave je begint en welke je daarna maakt. Loop de opgaven kort samen door. In deze handleiding bij les 15 vind je uitleg bij de Rekenmeer-opgaven.
- 3 Bespreek wat het kind moet doen als het klaar is.
Na remediëring en/of herhaling kan het kind verder naar het Rekenmeer.

Ga na waarom het kind remediëring nodig heeft. Pas de remediëring hierop aan.

REMEDIËRING DOEL 3

Voor dit type opgaven is het herkennen van hoeveelheden tot en met 6 zonder te tellen van belang.

- 1 Herhaal de geleide instructie uit les 7. Start met een splitsverhaal, bijvoorbeeld: *Er zijn 5 potloden, 2 liggen in de doos, de rest ligt ernaast. Hoeveel potloden liggen naast de doos?* Laat dit uitspelen met potloden in en naast de doos.
- 2 Geef een blad tekenpapier en een aantal blokjes (meer dan 5: ze moeten zelf bedenken dat ze er 5 nodig hebben). Laat het splitsverhaal tekenen en leggen met blokjes.
- 3 Bespreek na en koppel alles aan het verhaal vanuit een goed voorbeeld. *Er zijn 5 potloden, waar zie ik die bij de echte potloden? En in de tekening? En bij de blokjes?* Laat steeds aanwijzen. *Van die 5 potloden zitten er 2 in de doos, waar zie ik die bij de echte potloden? Bij de tekening? Bij de blokjes?* Laat weer aanwijzen. *De rest ligt naast de doos. Waar zie ik dat bij de echte potloden? In de tekening? Bij de blokjes?* Laat weer aanwijzen. Benadruk dat het niet nodig is om potloden te tekenen; zowel de rondjes in de tekening, als ook de blokjes stellen potloden voor. Begrijpen de kinderen dat?

Lesdoelen

Materialen

Splitsen

- Doel 3: een splitsituatie weergeven in een abstracte tekening en met blokjes.

Tijd

- Doel 4: kloktijden bepalen, bij hele uren.

- leerwerkboek blz. 30-31
- antwoordenboek blz. 30-31
- draaiboek

Extra

- remediëring doel 3: 7 blokjes (per kind)
- remediëring doel 4: 1 klokje (per kind), demonstratieklok

BLOK 1

LES 14

DOEL 3

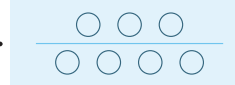
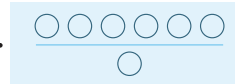
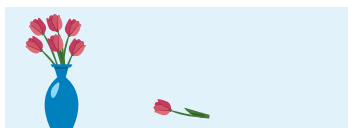
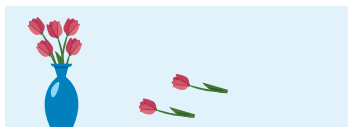
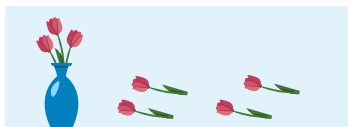
1

teken.

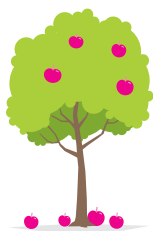
2

wat hoort erbij?

3

teken.

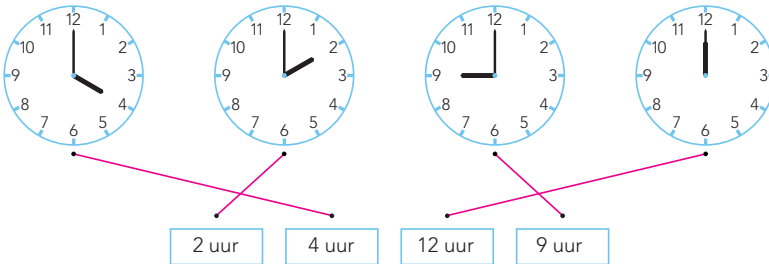
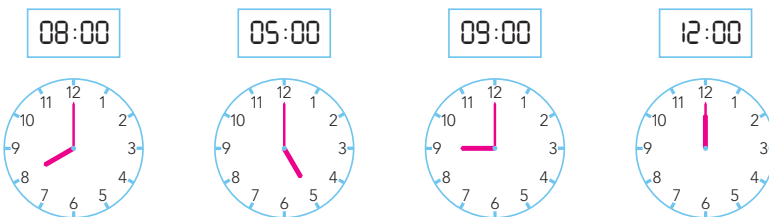

In deze les remediëren, herhalen of verrijken de kinderen de doelen uit de tweede week, afhankelijk van jouw observaties en de resultaten van les 10. Op de linkerbladzijde worden opgaven rond doel 3 aangeboden, op de rechterbladzijde opgaven rond doel 4.

De laatste opgave op iedere bladzijde is een transferopgave. In deze opgave laten de kinderen zien of zij het doel ook beheersen in een andere werkvorm of context.

OBSERVATIE

Bekijk het observatieformulier in het draaiboek. Richt je remediëring op de observatiepunten die nog onvoldoende worden beheerst.

DOEL 4**1****hoe laat is het?****2****teken de wijzer.****3****teken de wijzers.**

- 4 Kun jij een ander splitsverhaal bedenken met 5 potloden? Herhaal bovenstaande werkwijze met het bedachte splitsverhaal.

REMEDIËRING DOEL 4

- Elk kind heeft een eigen klokje. Wat is het verschil tussen de 2 wijzers? (De ene wijzer is groot (lang) en de andere wijzer is klein (kort). Zet de klok op 10 uur. Ik laat de grote wijzer naar de 12 wijzen en de kleine wijzer naar de 10, dan is het 10 uur. Laat dit nadoen. Zeg maar hardop wat je doet. Bespreek de stand van de wijzers. Staan de wijzers goed? Welke wijzer laat zien welk uur het is? (de kleine wijzer)
- Bekijk opgave 1. Kijk naar het eerste klokje. Waar staat de grote wijzer? (bovenaan, op de 12). Zet de grote wijzer op je eigen klokje ook bovenaan. Waar staat de kleine wijzer? (op de 4). Zet de kleine wijzer op je eigen klokje ook op 4. Hoe laat is het op dit klokje? (4 uur) Hoe weet je dat? (De grote wijzer staat bovenaan en de kleine wijzer staat op de 4.) Trek een lijn naar de tijd die hierbij past. (4 uur)
- Bespreek op dezelfde manier als hierboven de andere klokjes uit de opgave. Laat steeds benoemen waar de wijzers staan en de juiste tijd daaraan koppelen.
- Als je merkt dat de kinderen na een paar klokjes de opgave begrijpen, maken ze de opgave zelf af.
- Is het probleem opgelost? Zo nee, plan dan dagelijks korte rekenmomenten. Het is hierbij geen kwestie van een andere aanpak, maar van extra oefening.

Kinderen die de remediëring/herhaling succesvol afsluiten, kunnen het volgende blok zelfstandig met de conditietraining beginnen. Is dit niet het geval, plan dan extra rektijd.

LESVOORBEREIDING

In les 15 is er ruimte om het blok af te sluiten. Denk aan de volgende mogelijkheden:

- De kinderen die nog niet aan een Rekenmeer zijn toegekomen, kunnen dit nu gaan doen.
- Bespreek opgaven van de Rekenmeren na met de kinderen die al in les 13 en 14 bij het Rekenmeer zijn gestart.
- Bespreek de toetsopgaven met de kinderen die opvallende toetsresultaten hebben behaald.

Eindig met de blokevaluatie en vooruitblik.

ZELFSTANDIG WERKEN

50

- 1 In deze les sluiten we het blok af.
- 2 Bespreek wat het kind moet doen.

REKENMEER LES 13

- 1 Hoeveel ronde verkeersborden zie je? Hoeveel turfjes bij het plaatje van het ronde bord eronder? Teken er ronde borden bij tot het klopt met de turfjes.
Doe dat ook voor de andere drie plaatjes.
- 2 Trek een lijn. Begin bij I, ga naar II en zo verder.
- 3 Welke hoeveelheid is weg? Tip: je ziet verschillende hoeveelheden van 1 t/m 20. Zet een stipje bij het getal en het plaatje dat je wel ziet. Welk getal ontbreekt?

Lesdoelen

Oriëntatie getallen

- Ongestructureerde hoeveelheden t/m 20 verkort tellen en vergelijken.
- De volgorde van de getallen t/m 20 op de kaartjesgetallenlijn en de buurgetallen t/m 20 kennen.

Splitsen

- Een splitsituatie weergeven in een abstracte tekening en met blokjes.

Tijd

- Kloktijden bepalen, bij hele uren.

Materialen

- leerwerkboek blz. 28-29 en 32-33
- antwoordenboek blz. 28-29 en 32-33
- printblad toets blok 1

BLOK 1
LES 13

REKENMEER

hoeveel erbij?

1-2-...

welke zijn weg?

0-2-...

1-3-...

erbij of eraf?

- 4 Begin bij 0. Tel met sprongen van 2, dus 0, 2 ...
En daarna van 1, 3 ... Tip: zeg het getal dat weg is in je hoofd en tel door.
- 5 Teken erbij of streep door.

REKENMEER LES 14

- 1 Teken met rondjes.
- 2 Vul de tekening aan en maak de splitsing af.
- 3 Wat duurt langer dan een uur? Kruis aan.
- 4 Maak een tekening bij de splitsing.
- 5 Teken de kleine wijzer. Let op: de klok is in spiegelbeeld.
- 6 Deze klokken zien er anders uit. Schrijf steeds op hoe laat het is.

BLOKEVALUATIE EN VOORUITBLIK 10

- 1 Laat het scorebord van dit blok voor in het leerwerkboek invullen.
- 2 Inventariseer en bespreek wat de kinderen op het scorebord hebben ingevuld.
- 3 In het volgende blok werken jullie in de conditietraining zelfstandig aan deze doelen.
- 4 Bekijk samen de Rekenmuur en wijs op de gearceerde bouwstenen. In het volgende blok zullen we ook dit soort opgaven maken in de conditietraining. We leren om dit vlot te doen.

BLOK 1
LES 14

REKENMEER

teken.

maak het goed, bijvoorbeeld:

maak de tekening.

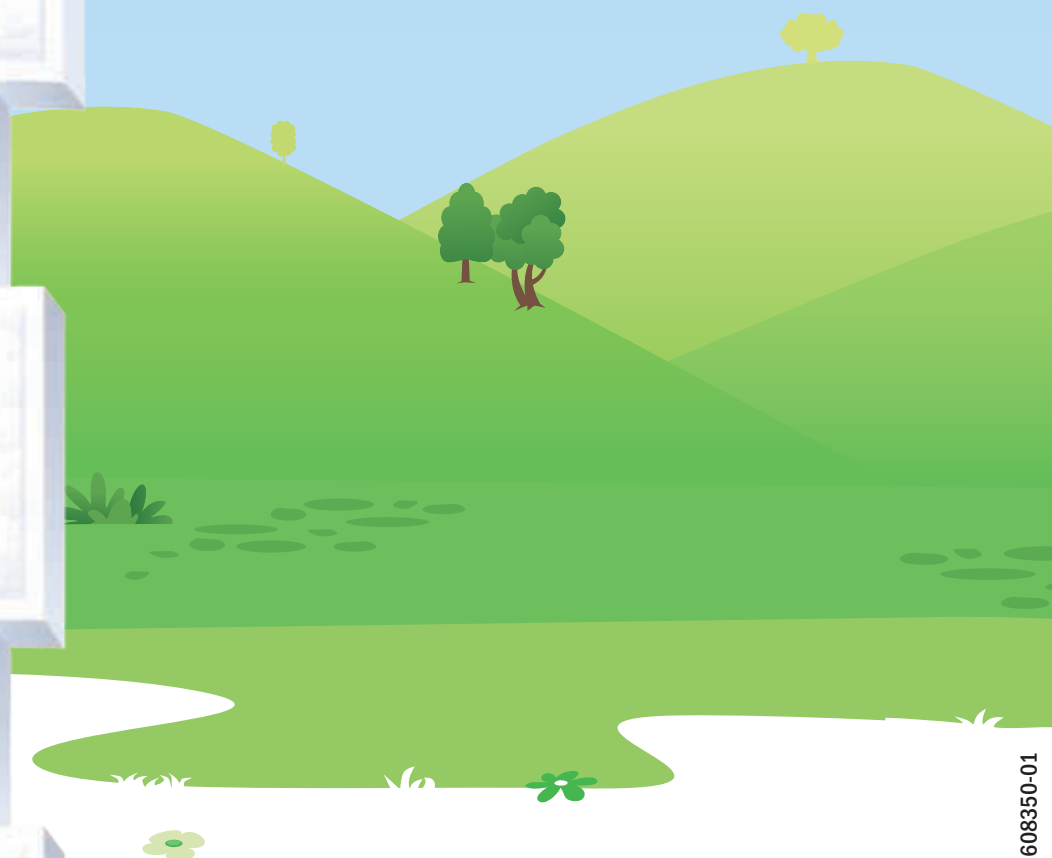
hoe laat is het?

teken de wijzer.

wat duurt langer dan een uur?

35

**+PLUS
PUNT**

608350-01

MALMBERG